

PEDAGÓGUSOK LAPJA

LXI. ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2005. JANUÁR 17.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

1.

A MÚLT A JÖVENDŐNK TÜKRE

Az „élet alágúrtjeként” számontartott magyar pedagógustársadalom az anyagi és szellemi életviszonyainak rendezési szándékával, valamint saját identitását keresve, a hivatásából eredően, szükségképpen jutott el az összefogáson alapuló fellépésig. A XIX. század elejétől kezdődően hozza létre különböző típusú érdekvédelmi szervezeteit, rendezi meg tanácskozásait. Szakszervezet elnevezéssel először 1918-ban állt össze egy jelentős alakulat, néhány hónap alatt országos szervezetté erősödve. A PSZ emblémáján nem véletlenül szerepel ez az évszám. Majd egy negyed évszázadnyi betiltást követően, hatvan évvel ezelőtt, a második világháború végén, 1945. február 2-án Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete elnevezéssel szervezték újjá érdekvédelmi egyesülésünket, amely többszöri névváltozást követően, 1957-től Pedagógusok Szakszervezeteként működik. Mi motiválta, mi sarkallta elődeinket ebben a sorsformáló, emberpróbáló időszakban a gyors és határozott cselekvésre? Hiszen Budáról még ágyúzták Pestet, amikor a belvárosi Reáltanoda utca 13-15. alatt alakuló közgyűlést tartották. Sőt, Debrecenben és az Alföld több településén ezt megelőzően, a front elvonulását követő rövid időn belül szerveződtek már pedagógus-szakszervezeti csoportok.

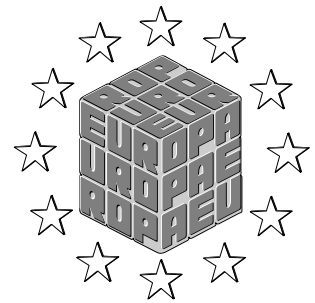
A XXI. század pedagógusainak meg kell ismerni nemcsak a történelmi eseményeket, hanem a mögötte feszülő hajtóerőt is fel kell tárnunk. Ezt a célt szolgálja lapunk e számában elindított sorozat is, amelyben még élő, már nyolcvanas-kilencvenes éveikben járó alapító tagjaink felidéznek a hősi időszakot. A kor tanúinak, szakszervezetünk „nagy öregeinek” visszaemlékezéséből ismerjük meg: mi mozdította meg az akkori pedagógustársadalmat, milyen elképzeléseket, célokat fogalmaztak meg. Mi ugyan más korban, más viszonyok között élünk, de fel kell tennünk a kérdést önmagunknak: képesek vagyunk-e ilyen küzdelmekre, erőfeszítésekre? Mit tanulhatunk tőlük? Mit vihetünk tovább magunkkal abból a kincsből, amit felhalmoztak? Nemcsak a nemzetnek van szüksége identitására, múltjának megfelelő ismeretére, hanem azoknak a szervezeteknek, intézményeknek is, amelyek a történelmi fejlődés bizonyos szakaszaiban, magasztos célok érdekében létrejöttek, s működésük már történelmi időszakot ölel fel. Önhittség nélkül állíthatjuk, hogy a Pedagógusok Szakszervezete ilyen intézmény. És nem utolsósorban – minden kedvezőtlen körülmény, gond ellenére – a jelenben is életképes, a magyarországi szakszervezeti mozgalom legnagyobb létszámú, újra gyarapodó ágazati szerveződése. Mindemögött ott van sokezer helyi, területi és országos tisztségviselőnk és százezernyi tagunk erőfeszítése, tisztességes munkája. A nevelés-oktatás szolgálatában éppúgy, mint az érdekek képviseletében, az összefogásban, szolidaritásban. Múltunk és jelenünk együtt adhat erőt a jövő építésére. Pedagógus-szakszervezeti jubileumunknak ez legyen a legfőbb mondanivalója!

A tanulás levonása jegyében idézzünk fel néhány eseményt, jelenséget a hatvan évvel ezelőtti időszakból, amikor a magyar pedagógusok megfeszített erővel együtt éltek az iskola gondjával, annak rendbetételével, a tankönyvekről való gondoskodással, és odaadón bajlódtak azzal a nagy szegénységgel, amely körülölelte őket. Nagy részüknek nem maradt semmije, csak ami rajtuk volt. Mindennapi munkájuk mellett cipőtalpat, olajat, lisztet, krumplit osztottak. Egész szívükkel, lelkükkel igyekeztek az új világ szellemében tanítani a gyermekeket. A tanító szeme ott volt a családon, a testületen, a községen. A szakszervezet fogadóbizottságot működtetett, hogy a háborúból visszatérő, menekült pedagógusokat segítse. Meghatározó szerepe volt igazolásukban, munkahelyhez, lakáshoz juttatásukban. Az induláshoz az anyagi támogatás sem hiányzott. Hogy mi hajtotta ezt a töretlen lendületet? Bizonyosan az a tudat, hogy jót akarnak és igazat szolgálnak.

1945. július 2-án az első országos aktívaértekezleten már 6386 fővárosi és több mint tizenötezer vidéki szakszervezeti tagról adnak számot a vezetők. Október elsején, a mostoha körülmények ellenére már megjelenik a szakszervezetünk lapja, amelynek vezércikke ezt írja: „Az ország különböző területein élő pedagógusok közös harcát, örömet, bánatát ezután lapunk fogja eltérhetetlen szálakkal összefűzni.” (Mindez lapunknak ma is büszkén vállalt célkitűzése.) 1945 decemberében pedig már megjelenhetett szakszervezetünk alapszabálya is.

Béki Ernő, szakszervezetünk 1945 februárjában megválasztott szervező- és intézőbizottsági elnöke, majd 1951-ig első főtájkára visszaemlékezve erre az időszakra, megalapozottan hangsúlyozta: „Nem mondva csinált állítás, hogy ez a szolidaritás, ez az összetartás, ez éppen a szakszervezeti gondolatban tör felszínre. És úgy van, akármilyen változások történtek, jöhetett a Rákosi, jöhetett ez, jöhetett az, és most is jöhet ez is és az is, a szakszervezeti gondolat benne él a pedagógusokban.” Bízunk abban, hogy alapító vezetőnk visszaemlékezését, mának szóló tanítását jubileumi ünnepségünkön hallhatjuk, és a ma pedagógusai is meghallják.

Árok Antal

A TARTALOMBÓL:

- A SZAKSZERVEZETI ÉLET ESEMÉNYEI
- MILYEN VOLT, MILYEN LETT A 2005. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS?
- A POLITIKAMENTES KÖZOKTATÁSRÓL
- EÖTVÖS JÓZSEF-EMLÉK-PLAKETTET KAPTAK
- PEDAGÓGUS-SZAKSZERVEZETI JUBILEUM
- ÚJ ESZTENDŐ, REPÜLŐ IDŐ
- MINIMÁLBÉR ÉS PEDAGÓGUSBÉR
- PL-ÚTMUTATÓ:
 - KÖLTSÉGVETÉS – 2005;
 - A KJT. ÉS A KÖZOKTATÁSI TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA;
 - PRÉMIUMÉVEK PROGRAMJA

AUTÓBUSZOS SZEMÉLYSZÁLLÍTÁS

MB Travel

BUDAPEST 1142, Tatár utca 9-11.
TEL: (+36-1) 320 9897, (+36-1) 350 0350
FAX: (+36-1) 320 9436
e-mail: mbtravel@mail.datanet.hu

ISO 9001:2001

Kedves Pedagógusok!

Személyszállítási feladatok megoldásához szeretnénk segítséget nyújtani. Az MB Travel Kft. a hazai személyszállításban 12 éve tölt be jelentős szerepet, így mostanra az egyik legnagyobb autóbussz cégje nőtte ki magát. Belföldi- és nemzetközi tapasztalataink, kultúránk gépkocsiszervezőink, modern buszaink eredményeként a megrendelőink köre folyamatosan bővül.

Autóbusszaink nemzetközi vizsgával rendelkeznek, légkondicionálóval, videóval felszerelték, kifogástalan műszaki, illetve esztétikai állapotú, fiatal, nyugati típusok.

(Mercedes, MAN, Bova, Neoplan márkájúak, 8 főtől 53 főig.)
Ísmertve az iskolai elvárásokkal, elsősorban a következőkre ajánljuk szolgáltatásunkat:

- Külföldi nyelvtanfolyamok
- Csereidültetések
- SÍTURÁK
- Külföldi partneriskolák szállítása
- Budapesti városnézés
- És minden, amire egy jó buszra van szükség

Bővebb információért látogasson el honlapunkra (www.mb-travel.hu), keresse irdokunkat!

Készséggel állunk rendelkezésére!

Az informatikai-Számitástechnikai Tanárok Egyesületének (ISZE) továbbképzési rendszere

A rendszer lényege, hogy az iskola informatikatanárja tartja a tanfolyamokat az iskolában, ami:

- praktikus, mert a képzés a helyi igényekhez igazodik, egyszerűbb az időegységért, nincs helyettesítési probléma;
- gazdaságos, mert a tanfolyamok a pedagógus-továbbképzési keretből fizethetők, valamint az iskolának terembérlési díjat fizetnek. Az ún. 720 Ft-os normatívából való fizetés is megoldható, de ezt előzetesen egyeztetni kell.

Akkreditált tanfolyamainkat 1997-2004 között országsszerte 1100 helyszínen, 47 000 pedagógus végezte el.

Az országosan egységesen működő tanfolyamok tematikarendszere megjelent a 2004. július 31-ei Oktatási Közlönyben. Rendelkeznek a felneveléskészhez szükséges hatósági (FMK) azonosítóval is.

Iskolában (helyben) tartható tanfolyamok	Óra-szám	Ár 2005-ben
Számítógép- és internet-alapismeretek	60 Uj!	26 000,- Ft + könyv
Szövegszerkesztés, táblázatkezelés	65	32 000,- Ft + könyv
BCDL-vizsgára felkészítő (vizsgaszervezési segítség)	30	25 000,- Ft + vizsgapénztár
Képzéskészítés és prezentációkészítés a tanítási gyakorlatban	30	26 000,- Ft + könyv
Internet-használati alapismeretek	30	23 000,- Ft
Prezentációkészítési alapismeretek (oravizsgafelkészítés)	30	25 000,- Ft + jegyzet
Internet-hozzáférések felhasználása az iskolai könyvtárban	30	26 000,- Ft + jegyzet
Web-szerkesztési alapismeretek (tananyagfelkészítés)	30	26 000,- Ft

Információ: t/fax: 06-1-462-0415; mobil: 06-30-919-5393;
weblap: www.isze.hu; e-mail: isze@isze.hu

OLVASD ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja szakszervezetünk tájékoztatójának, tagjainak egyik legfontosabb információforrása. Minden PSZ-alapszervezethez (intézményhez) egy-egy példányban ingyen jutunk el, telepítőnként egy címre postálva. Fontosnak tartjuk, hogy lapunkat minden helyi intézményben kioldóval néltől megkapja a PSZ-alapszervezet titkára. Az ő feladatára pedig abban rejlik, hogy egyrészt maga gondoskodjon előfizetésről, egyrészt a lapot, műsorait ingyenesen az általunk több kollégával megismerhetjük. Hasznos lenne, ha a „követés” példány mellett több is eljutna egy-egy intézménybe, mégpedig előfizetés révén.

Előfizetőinknek kedvezményt a megadott címre küldjük lapunkat. Az évi előfizetés 2005-től 1.000 forint + 15% áfa, azaz 3.450 forint, amelyet egy összegben kártyán. Az intézmények banki átutalással (utalásazon: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni előfizetők pedig - megrendelő levélük alapján - csúszkát postánként. Csak a befizetés megerősítését követően, utólag tudunk utatérlet küldeni.

Továbbra is szívesen fogadjuk a hirdetőket a következő, változatlan finanszírozással: egész oldalas hirdetés (A/4-es formátum, fekete-fehérben) 80.000 forint, féloldalas 40.000, negyedoldalas 20.000 forint. Az apróhirdetés költsége: az újságnak 40 forint. Minden egyes díjtétel 25 utalással is fizethető. A hirdetések beiktatásának határideje: a megjelenési hónap eleje.

Ajánlás

Karácsony előtt főszerkesztőnknek egy szívélves levelet és temperképpel gazdagon díszített verses mesét hozott Sopronból a posta. A kedves kötetke címe: *Mézeskalács-határ*. Szerzője pedig *Futo Árpád*, akinek Ballada című verséből 2003 januárjában közöltünk egy részletet a 2. magyar hadsereg 60 évvel ezelőtti doni katasztrófájára emlékezve.

Most megejtő hangvételű meséjét dicsérjük, melyet sikerült Sopronban kiadnia. A verses fabula cselekményével és lírai hangvételével, valamint kollégájának, *Gyimótyi Zsuzsa*-é jómagának illusztrációival biztosan belepajázta magát kicsi olvasóinak a szívébe, és a felnőttek is elismeréssel fogadják.

Bábjátékos-találkozó

A *Kézműveltség Köztársasági Ház* 2005. február 5-ére szervezett könyv a gyermek bábcsoporthoz játékos, vidám szakmai találkozóra. Ezen bemutathatják darabjait, valamint segítséget nyújthat művészei és pedagógiai tanácsokat kaphatnak Giovanni Kornel bábmuzeumától és Gramscitől Szilvia bábpedagógustól. A részvétel ingyenes. Jelentkezni lehet levélben vagy e-mailen: „Bábjátékkal a szóp és értelmes gyermekkor!” Kézműveltség Köztársasági Ház 1116 Budapest, Károlyi u. 2. e-mail: kézműveltség@chello.hu
Erdélyi telefonon: 424-3363

A pedagógusok és szülők figyelmére

egyetértéssel szívesen a *Mentor* című oktatási, egészség- és életmódmagazin, mely hű tükröt nyújt az iskola, a kultúra, a mindennapi élet időszéri eseményeiről. Hasznos kiegészítője tankönyvkritikái melléklete, a *Tampont*. Szerkesztőség: 1054 Bp. Kálmán Imre u. 16. II. em. 4/a. Tel./fax: 269-2730.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlevele és hírlevele

Főszerkesztő: Árkai Antal

Olvasószerkesztő: dr. Fenyő András

Technikai szerkesztő: Marfiné Beczi Erika

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10., Telefon/fax: 322-8464

Levelezni: 1417 Budapest, Postafkö 11.

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: psz@antnet.hu

Tarjászati: a Pedagógusok Szakszervezete. Evi előfizetési díj: 3.450,- Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

A 2005. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSI TÖRVÉNY

Az eredetileg beterjesztett javaslatához képest sokat változott, bizonyos tekintetben javult az elfogadott költségvetési törvény. Mindebben szakszervezetünk kezdeményezéseinek, tárgyalásainak is szerepe volt. Ugyanakkor sajnálatos, hogy jó néhány képviselői módosító indítvány a szociális partnerekkel történő egyeztetés nélkül került beterjesztésre és elfogadásra. Ezek jogosan szülnék elégedetlenséget. Összeállításunkban néhány lényeges terület módosításait mutatjuk be a PSZ októberben elfogadott állásfoglalásából kiindulva.

Milyen volt a tervezet? A PSZ-állásfoglalás főbb megállapításai 2004. október elején a beterjesztett javaslatról:	Milyen lett az elfogadott törvény? A PSZ értékelése az egyeztetések és a lobbizás során bekövetkezett változásokról:
1. A közszolgálati ágazatközi érdekegyeztetés (OKÉT) szintjén - ahol a béralku zajlik - kemény vitákkal ugyan, de valódi párbeszéd folyik. A PSZ követelése az volt, hogy a 2005. évi közalkalmazotti illetménytábla emelése együttesen tartalmazza a 2004-ben elmaradt 6 % jogi garanciáját, valamint a 2005. évi reálkereset-növekedést biztosító értéket, és érvényesíteni kell a mindenkor minimálbérnek a közalkalmazotti illetménytáblába való beépítését (A1 = minimálbér). Mindez együttesen kétszámjegyű táblaérték-növekedést eredményezzen.	1. Hosszú tárgyalássorozat után, az utolsó pillanatban 2004. december 14-én megszületett a közsféra illetményeire vonatkozó megállapodás. A kormány első javaslata (8 % egyszeri emelés) a PSZ elvárásainak még nem felelt meg. Az október 29-én előterjesztett második kormányjavaslat (2005. január 1-jétől 8 %, szeptember 1-jétől 4 %) már elfogadható volt. Az OKÉT harmadik oldala, az önkormányzati szövetségek azonban ennél sokkal kisebb mértékű (maximum 6 %) közalkalmazotti táblaemelést akartak. A sokfordulós tárgyalássorozatot követően végül is 2005. január 1-jétől 7,5 %-os, szeptember 1-jétől 4,5 %-os béremelésben állapodtak meg. A bértábla ennek megfelelően módosult.
2. A bérek megfelelő mértékű emelésével együtt hangsúlyoztuk az önkormányzati igényeket kielégítő források biztosítását, a nevelési-oktatási intézmények színvonalas működését biztosító finanszírozást.	2. Az önkormányzati, intézményfenntartói források összességükben mintegy 24 milliárd forinttal növekedtek, jórészt az OKÉT-ban folyó béralkuval összefüggésben.
3. A PSZ elfogadhatatlannak tartotta az óvodai és az általános iskolai alapszabványoknak az osztályok (csoportok) létszámához kötött differenciálását, amely az amúgy is nehéz helyzetben lévő kistéletpüléseket sújtotta volna. Kifogásoltuk a kötött felhasználású támogatások (pl. pedagógus-továbbképzés, szakkönyvvásárlás) nominálisan változatlan, azaz reálértéken csökkenő összegét.	3. A szocialista frakció oktatási csoportjával folytatott tárgyalások nyomán kialakított módosító indítvány egységesítette a 2005. január 1-jétől hatályos, az óvodai és az általános iskolai alapszabványokat; 2005. szeptember 1-jétől pedig kiegészítő hozzájárulásokat állapított meg. Igaz, hogy ezt a kisebb mértékű (10 000 Ft/fő) kiegészítést már az osztály (csoport) átlaglétszámához köti. Sajnos, a kötött felhasználású normatívák nem növekedtek.
4. Az ágazati szintű érdekegyeztetés a költségvetési törvénnyel és a hozzá kapcsolt közoktatási törvénymódosítással kapcsolatban is akadózva, csak formálisan zajlott. Mind a Közoktatási Érdekegyeztető Tanácsot (KÖÉT), mind a Közoktatáspolitikai Tanácsot (KÖPT) jóval a törvényjavaslat beterjesztése után, október végén hívták össze, és nem folyt érdemi párbeszéd egyik fórumon sem, csupán „meghallgatásra” került sor.	4. Ebben a helyzetben – különösen a közoktatási törvénymódosítás tekintetében – elsősorban a lobbizás lehetőségeire támaszkodtunk. A miniszterelnöknek, a parlamenti frakcióknak küldött állásfoglalásunk, leveleink, és nem utolsósorban a szocialista frakció oktatási csoportjával folytatott tárgyalásaink hoztak (természetesen nem minden kérdésben a mi kezdeményezéseink nyomán született) eredményeket. Az ágazati érdekegyeztetés felülvizsgálatára, hatékonyabbá tételére - az ígéretek szerint - ez év első felében sor kerül.
5. A PSZ kifogásolta, a költségvetési törvénytervezettel együtt, egyeztetés nélkül beterjesztett közoktatási törvénymódosítás sok elemét, mert azok kiérleletlen, a szakmai körök számára elfogadhatatlan javaslatokat tartalmaztak. Így például a szakmai szervezetekkel együtt a testnevelés tantárgy jeggyel való értékelésének megszüntetése ellen is tiltakozott.	5. A kormány által beterjesztett, elsősorban az oktatási miniszter presztízsügyeként szerepeltetett javaslatok egy részét a parlament nem fogadta el. Nem szavazták meg a testnevelés értékelésének megszüntetését. Pedig az oktatási miniszter koncepciójának támogatásaként egy SZDSZ-es módosító indítvány az összes készség-tárgyra kiterjesztette volna az osztályozás tilalmát. Az általános iskola első két évfolyamán a hétvégi írásbeli házi feladatok tilalmát sem fogadták el.
6. Elégetlennek tartottuk a kollégiumi normatívák csupán 2,2 %-os emelkedését, mert az előző években ez stagnált. Kifogásoltuk azt is, hogy különböző kiegészítő normatívákat (kulturális, szabadiós, diáksport, informatikai stb.) nem kapnak a kollégiumok, pedig ezek az esélyteremtés jobb lehetőségeit biztosítanák. Kifogásoltuk a művészeti oktatás normatíváinak csökkentését is.	6. Bár a kollégiumi alapszabványok az eredeti javaslatához képest növekedtek (az előző évhez képest mintegy 5 %-kal), ez a korábbi stagnálást nem pótolja. Pozitív változás a módosítások nyomán, hogy a szakmai-informatikai normatívát idén már megkapják a kollégiumok is, ám a többi kiegészítő normatíva változatlanul nem jár. A zeneoktatás normatíváját az eredeti szintre állították vissza. Az egyéb művészeti normatívák viszont változatlanul kedvezőtlenek.
7. A PSZ nagy csatát vívott annak érdekében, hogy a közoktatási törvény 1. sz. mellékletének generális módosítását megakadályozza. Az erre vonatkozó, önkormányzati körökből származó módosító indítvány ugyanis a nevelési-oktatási intézményekben kötelezően foglalkoztatott vezetők és alkalmazottak létszámát szabályozó passzusokban a „kell” kifejezést mindenütt „ajánlott”-ra cserélte. Ez foglalkoztatáspolitikai és szakmai szempontból egyaránt súlyos helyzetet teremtett volna.	7. A módosító indítványt beterjesztő képviselő egy Szolnok megyei PSZ-fórumon kollégáink erőteljes fellépésére megígérte a kezdeményezés visszavonását, amit meg is tett. Ám másnap a parlament önkormányzati bizottsága ugyanazt a javaslatot beterjesztette. Ezt követően a szocialista frakcióhoz fordultunk, amelynek fellépése nyomán kompromisszumos javaslattá alakult át az eredetileg „totálkáros” hatást kiváltó kezdeményezés. A legfontosabb és a legtöbb alkalmazottat érintő feladatkörökben (pedagógus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, kollégiumi pedagógiai felügyelő stb.) megmaradtak a foglalkoztatottak létszáma-ra vonatkozó kötelezettségek. Az intézmény-vezetőhelyettesek és a technikai, adminisztratív alkalmazottak tekintetében azonban a helyi döntésen alapuló lehetőségekre változtak a kötelezettségek.
8. Az eredeti költségvetési törvényjavaslatban nem szerepelt az OKÉT-megállapodás záradékában, viszont szakszervezeti és kormányzati kezdeményezés alapján rögzítésre került az állami garancia vállalás szükségessége a közalkalmazottak lakásépítéséhez.	8. A megállapodás alapján a Kjt.-ben rögzítésre került, hogy a köztisztviselőkhez hasonlóan a közalkalmazottak lakásépítéséhez és -vásárlásához is állami készíthető kezességvállalás adható a legalább 3 éves jogviszonnyal rendelkező, határozatlan időre kinevezett közalkalmazottnak.
9. Az eredetileg beterjesztett költségvetési törvénytervezetben a közalkalmazottak foglalkoztatását a 70. életév betöltésével korlátozták volna. A módosító indítványok azonban alapos változásokat idéztek elő. Például eredetileg nem szerepelt a néhány héttel korábban elfogadott adótörvény módosítása sem, mégis megtörtént.	9. Egy képviselői módosító indítvány mindenféle egyeztetés nélküli elfogadásával a közalkalmazotti jogviszony megszűnését a 65. életév betöltésével írja elő a Kjt. A PSZ álláspontja szerint ez mind munkavállalói, mind munkaadói oldalról alkotmányossági problémát vet fel. A PSZ emiatt az Alkotmánybírósághoz fordul. Felhívó az is, hogy az adótörvény módosítása révén mind a munkavállaló, mind a munkáltató rosszabbul jár (étkezési és utazási támogatás).

A SZAKSZERVEZETI ÉLET ESEMÉNYEI

A **PSZ Országos Irodája** 2005. január 8-án költségvetési konzultációt szervezett a fővárosi Fáklya Klubban. Az ország minden részéből több mint kétszáz területi és helyi PSZ-vezető vett részt az önkormányzati szintű költségvetési érdekegyeztetésre felkészítő fórumon. *Varga László*, szakszervezetünk elnöke az országos érdekegyeztetés költségvetési és bérvitáiról, az országgyűlési képviselőkkel folytatott tárgyalásokról adott tájékoztatást (lásd a 3. oldalon közölt összeállítást), majd *dr. Selmeciné dr. Csordás Mária* vezetett jogtanácsos és *dr. Horváth Péter* szakértő szövegesen a 2005. évi költségvetési törvényről, a Kjt., illetve a közoktatási törvény módosulásáról. Ezt követően a kérdések megválaszolására és konzultációra került sor. (E témában lásd még e számunk PL-útmutatójának anyagait.)

A **Közoktatáspolitikai Tanács** (KÖPT) 2005. január 11-én tartotta idei első ülését, melyen szakszervezetünket *Szlankó Erzsébet* alelnök képviselte. Az oktatási miniszter közoktatáspolitikai döntéskészítő, -véleményező és -javaslattevő testülete a jövő tanév rendjére vonatkozó OM-rendelettervezetet vitatta meg. Ezt követően a szakszervezeti oldal kezdeményezte, hogy a tanács tűzze napirendjére a közalkalmazottak foglalkoztatását korlátozó (65 éves korhatár) Kjt.-módosítást és ennek hatását a közoktatásra.

A **PSZ 45 fős delegációja 2005. január 17-én közmeghallgatáson vett részt** Brüsszelben, az EU „fővárosában”. Az Európai Szakszervezeti Szövetség Oktatási Bizottsága (ETUCE) és az Oktatási Internacionálé (IE) Páneurópai Bizottsága által rendezett konferencia fő témája ez volt: a pedagógusképzés helyzete és ennek fejlesztésével összefüggő teendők uniós szinten és a tagállamokban. Európa-szerte általános az igény a pedagógusok alapképzésének javítására, reformjára, valamint a szakmai továbbfejlődés feltételeinek biztosítására. Az EU tagállamai között e téren is jelentős eltérések vannak. Magyarországon például több mint egy évtizede folyik a pedagógusképzés reformjának előkészítése, ám még koncepció sem született, és szélesebb körű szakmai vita sem zajlott erről.

A tanácskozáson a nemzetközi szakszervezeti szövetségek vezetőivel, szakértőivel, valamint az EU tagállamainak pedagógus-szakszervezeti delegációival együtt részt vett az Európai Bizottság oktatásbiztos, *Ján Figel*, és az EU „kormányának” szakértő csapata is. A PSZ delegációja bemutatta a hazai pedagógusképzés, továbbképzés helyzetét, gondjait, és különböző uniós szintű kezdeményezéseket javasolt. A konferenciáról részletesen következő számunkban tudósítunk.

Tagozatról tagozatra

A **PSZ Országos Nyugdíjasválasztmányának Intézőbizottsága** 2005. január 12-én ülésezett. *Szlankó Erzsébet* alelnök a szakszervezet aktuális érdekvédelmi tevékenységéről tájékoztatta a résztvevőket. A két ülés között végzett munkát *Szabó Zoltán* elnök ismertette. Ennek keretében a 2005. évi nyugdíjmelésről, a 13. havi nyugdíj esedékes részének kifizetéséről, valamint a 75 év felettieknek adandó kiegészítő juttatásról szólt.

A bizottság megvitatta a PSZ újrászerveződésének 60. évfordulójára tervezett emlékünnepek megrendezését, a szervezésben való közreműködését. Végül elfogadták az intézőbizottság 2005-re szóló munkaprogramját.

A **PSZ Gyermek- és Ifjúságvédelmi Tagozata** újrászerveződik, és hamarosan megkezdte tevékenységét. A gyermekvédelem rendszerének, intézményhálózatának gyökeres átalakulása korábbi tagozatunk megszűnését eredményezte. A változások következtében számos új és régi szakmai, munkavállalói probléma keletkezett, illetve került megerősödve felszínre. Ezek megválaszolása, a megoldás érdekében az erőfeszítések összefogása egyre sürgetőbbben vetette fel a kollégák körében a tagozat újjászervezésének igényét. A bonyolult és nehezen áttekinthető rendszer feltérképezését a kollégák és a szakszervezeti tisztségviselők segítségével sikerült az elmúlt hetekben befejezni. Ennek alapján hívjuk a gyermekvédelemben dolgozókat az *újjászerveződő tagozat alakuló ülésére 2005. február 10-én délelőtt 10 órára, a Fővárosi Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat épületébe* Budapestre (1081 Budapest, Alföldi u. 9-13.). Az országos értekezleten a „Gyermekvédelem jelene és jövője” címmel a ICSSZEM Gyermek és Ifjúságvédelmi Főosztályának vezetője, *Gáspár Károly*

tart előadást, majd a vendéglátó intézet igazgatója, *Molnár László* a gyermekvédelmi munka gyakorlati ügyeiről, gondjairól, problémáiról szól korreferátumában. A jelenlévők mindkét témához kapcsolódóan kifejezhetik véleményüket, megfogalmazva azt is, hogy a létrejövő tagozat, illetőleg a Pedagógusok Szakszervezete mit és hogyan képviseljen a szakma s az ügyet szolgáló munkatársak érdekében. Az alakuló tagozatról szóló információval, a csatlakozás feltételeiről a PSZ Országos Irodája készséggel áll az érdeklődők rendelkezésére. (Juhász Olga 06/20/567-0910)

A **PSZ Országos Óvodai Tagozatának** a Buci Maci magazin szerkesztőségével bővült sajtó-kapcsolatrendszere. Az Óvodai Neveléssel és az Óvodai Élettel kialakított együttműködés után 2004. december 16-án találkozott a lap vezérkarával a tagozat intézőbizottsága. A randevút alapvetően az a szándék hozta létre, hogy a magazin mondanivalóját még közelebb hozzák a kicsik óvodai világához, s helyet adjanak az óvónők ötleteinek, észrevételeinek, javaslatainak. A havilap főbb pillérei a játékos, humoros matematikai, logikai készségfejlesztés, állatismertető, mozgásos játékok, barkácsstípek, főzőiskola kicsiknek, és természetesen a mesék. A találkozó eredményként a már említett „együttműködési” lehetőségen túl, megállapodás született, hogy az érdemi megvalósítás érdekében az intézőbizottság tagjai intézményükben – a számukra elérhető kollégák meghívásával – személyes találkozókat szerveznek, ahol gyermekeknek szóló színes eseményekkel és az óvodapedagógusok figyelmét felkeltő szakmai eszmecserével várják a kollégákat.

Az első találkozóra, *Lőrincz Csilla* intézőbizottsági tag meghívására, Szombathelyen kerül sor január 25-én.

Támogassuk a természeti katasztrófa áldozatait!

Mindegyikünk hallott róla, hogy 2004. karácsonyán rettenetes katasztrófa pusztított Földünk egy távoli pontján. A földrengés és szökőár károsultjainak száma meghaladhatja a 150 ezret. Tudjuk, hogy egy családban **egy ember is pótolhatatlan**. A túlélők közül 5 millió ember házáat, megélhetését tüntette el a természeti csapás, gyerekek tízezrei maradtak árván.

A *Pedagógusok Szakszervezete* a *szolidaritás jegyében központi költségvetéséből százezer forintot* utalt át a Magyar Vöröskereszt számlájára a délkelet-ázsiai földrengés és szökőár károsultjainak megsegítésére. Kérjük, hogy a területi és helyi PSZ-szervezetek lehetőségeik szerint támogassák a bajba jutottakat. A magyar segélyszervezeteken keresztül lehetőség van egy-egy gyerek **jelképes örökbefogadására**.

A *PSZ Veszprém városi-körzeti szervezete* kéri a szülőket, a gyerekeket, a pedagógusokat és más közalkalmazottakat, hogy a támogatásra szánt

forintokat dobják az intézményekben kihelyezett perselybe, amit naponta kiürítenek. A hónap végén kiírják az összejejt pénzt, év végén elszámolnak a teljes összeggel, év közben pedig havonta utalják belőle a 3 ezer forintokat, ami egy-egy – jelképesen öröbefogadott – gyermek havi ellátását szolgálja.

Támogasd a Gárdonyi alapítványt!

Felhívjuk az adózó oktatásügyi dolgozók figyelmét arra, hogy a 2004-es összevont adóalapjuk adójának – a kedvezmények levonása után fennmaradt – összegéből egy százalékot a Gárdonyi Géza Alapítványnak szíveskedjenek átutaltatni. A rendelkező nyilatkozatot az APEH mintanyomtatványa szerint kell kitölteni, és önadózás esetén egyénileg eljuttatni az adóbevallással együtt az adóhatósághoz, a munkáltatói elszámolás esetén pedig az illetékes hivatalnak megküldeni. Az alapítvány neve: **Gárdonyi Géza**, címe: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Adószáma: **18011586-1-42**.

Segítséget, támogatást előre is köszönjük.

A PÁRTPOLITIKA NEM ISKOLÁBA VALÓ!

A korábbi oktatási miniszternek, a Fidesz-MPSZ jelenlegi elnökének, Pokorni Zoltánnak a tanév elején az iskolák igazgatóinak írott levele országsszerte megdöbbenést keltett. Az országgyűlési borítékban (költségén) küldött levél és a hozzácsatolt többoldalas felmérőlap sokakban azt a rémképet idézte fel, hogy a többi párt is hasonló módszert alkalmaz, és havonta érkeznek majd a különböző pártpolitikai szempontok alapján összeállított kérdőívek, hangulatkeltő levelek. Sokan a PSZ vezetőit, jogsegélyszolgálatát is megkeresték ezzel összefüggő kérdéseikkel. Ez ügyben állást foglaltak az oktatási ombudsman és az állampolgári jogok országgyűlési biztosának általános helyettese is. Az Országgyűlés Oktatási és Tudományos Bizottsága pedig 2004. december 15-én foglalkozott e témával. (Az állásfoglalást lásd a lap alján.) Az ombudsmani jelentésből, az oktatási bizottság vitájából vett idézetekből készített összeállításunkat valamennyiünk okulására készítettük. Tudva azt is, hogy az iskolát nem szabad elszigetelni társadalmi környezetétől, és a diákokat a valós közéletre kell felkészíteni. Am direkt pártpolitikát nem szabad az iskola falai közé vinni.

Részletek Takács Albertnek, az állampolgári jogok országgyűlési biztosának általános helyettesének jelentéséből

A közoktatási törvény (Kt.) 39. §-ának rendelkezése szerint párthoz kötődő tevékenység az intézményben nem folytatható, a 41. § (3) bekezdése szerint pedig: „A gyermek, a tanuló, a szülő és az alkalmazott nem készíthető lelkiismereti, világnézeti, politikai meggyőződésének megvallására, megtagadására.” A közoktatási intézménybe érkezett, a panaszban érintett levél és mellékletei kétségtelenül politikai tartalmúak, az egyik parlamenti párt állásfoglalását fejezik ki. Ha az intézményvezető teljesíti a levélnek a véleménykérésre vonatkozó részét, és a tantestület tagjai vagy a szülők között bármilyen módon lehetővé teszi annak megismerését (sokszorosítja, kiosztja, elküldi), szándékától függetlenül politikai tevékenységet szervez az intézményben. Ha nem tesz semmit (nem juttatja el a levelet és mellékleteit, így a „titkos” elképzeléseket feltáró PM levelet is, a meghatározott személyi körhöz), azzal – ugyancsak szándékától függetlenül – véleményt fejez ki, ami az intézményen belüli függőségi helyzet folytatását veszélyezteti a 41. §-ban felsoroltaknak azt a szabadságát, hogy semmilyen módon nem készíthetők politikai véleményük megvallására. Ha az igazgató a szülői munkaközösség tagjainak átadja az anyagot, ez is utalhat a vezető politikai véleményére. Emellett miután számos kérdés megválaszolásához az igazgatótól vagy a pedagógustól kell a szülőknek tájékoztatást kérniük, óhatatlanul politikai tartalmú megbeszélés alakul ki közöttük.

A Kt. szabályai szerint a közoktatási intézmény helyzete, az intézményvezető kötelessége az alkotmányos jogok biztosítását illetően meghatározható. Az oktatási miniszter még 2002 augusztusában a törvények és az Alkotmánybíróság határozata alapján tájékoztatta az intézményvezetőket és az iskolafenntartókat a szülők, tanulók alkotmányos jogai védelmével kapcsolatos tudnivalókról. Erre most, a vizsgálatom tárgyát képező képviselői levél miatt kialakult helyzetre tekintettel közleményben ismét felhívta a figyelmet. Ezt annak ellenére szükségesnek tartotta, hogy közvetlenül az egyes intézmények felett törvényességi felügyeletet gyakorló szerv kötelessége intézkedni, ha jogsértést tapasztal, akár hivatalból, akár az érintett szülő, pedagógus kérésére. Jogvédelmet lehet kérni bírósági úton is.

A vizsgált esetben a közoktatási intézmény vezetőjének a helyes jogértelmezését gátolhatja, hogy a kérés, a levél országgyűlési képviselőtől érkezett, továbbá hogy az intézményvezetőt az önkormányzat képviselő-testülete nevezi ki, amely szintén politikai tartalmat is kifejező testület. Az

intézmények számára az lenne kedvező, ha az ilyen helyzetek – a politikai küzdelembe való bekapcsolódás – elkerülhetők lennének.

A tanulók, szülők és pedagógusok alkotmányos jogait közvetlenül veszélyezteti, ha a közoktatási intézményben annak vezetője politikai tartalmú információ-, véleménygyűjtésben bármilyen módon közreműködik a szülők, pedagógusok körében. Az államnak olyan jogi környezetet kell kialakítani a közszolgáltatások igénybevétele során, amelyben a véleménynyilvánítás szabadsága minél teljesebben érvényesülhet. A gyermekek érdekében pedig a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges környezetet a politikai kampányoktól mentes oktatási intézményben lehet csak megteremteni. Ez az az alkotmányos cél, amely miatt az érintett pedagógusok, szülők véleménynyilvánításának helye, módja korlátozott.

Részletek az Oktatási és Tudományos Bizottság vitájából

TATAI-TÓTH ANDRÁS (MSZP): Tisztelt Bizottság! Tisztelt Meghívottak! Nagyon röviden szeretném összefoglalni, hogy miért fordultam Pokorni Zoltán alelnök úr iskoláknak elküldött körlevele megismerése után az állampolgári jogok országgyűlési biztosához. Két lépés között lehetett választani. Az egyik az, hogy hasonló módon körlevelet írunk valamennyi közoktatási intézménybe és kifejtjük a Pokorni alelnök úr által megküldött anyaggal kapcsolatos politikai és szakmai álláspontunkat, annak a megvitatására hívjuk fel az iskolák vezetőit, oktatóit, a szülői munkaközösségeket, vagy pedig abból a tényből kiindulva, ami szakmai meggyőződés volt, hogy az iskolák nem hozhatók olyan helyzetbe, amilyen helyzetbe kerültek, nevezetesen hogy pártpolitikai kérdésben állásfoglalásra kényszerült az iskolaigazgató; ha eleget tett Pokorni úr felhívásának, ez is politikai állásfoglalásnak minősíthető, ha elutasította, az is. Tehát maga a helyzet volt véleményem szerint abszurd.

Ezért fordultam az állampolgári jogok országgyűlési biztosához, tudva azt, hogy az ombudsman nem rendelkezik hatáskörrel az Országgyűlésre, így az országgyűlési képviselők tevékenységére sem, tehát a kérdésem elsősorban az iskola oldalán, az iskolában, a közoktatási intézményekben kialakult helyzet értelmezésére vonatkozott, és a jelentés ezekre a kérdéseimre adott választ.

A kérdésemben felvettem az oktatási jogok miniszteri biztosának a szerepét, áttanulmányozva az ő hatáskörét, magát a biztosi munkakört meg-

Az Országgyűlés Oktatási és Tudományos Bizottságának 2/2004. (XII.15.) számú állásfoglalása a politikamentes közoktatásról

A Bizottság attól a meggyőződéstől vezérelve, hogy politikai nézete, valamely valláshoz, világnézethez való kötődése minden ember legbensőbb magánügye, arra a felismerésre jutott, hogy a közoktatás intézményeinek tartózkodniuk kell az olyan rendezvények, tevékenységek megszervezésétől, vagy abban való közreműködéstől, amelyek, a gyermekeket, tanulókat, az alkalmazottakat és a szülőket világnézeti, vallási, pártpolitikai kérdésekben állásfoglalásra készítik.

I. Az Országgyűlés Oktatási és Tudományos Bizottsága ezért felhívja a közoktatási intézmények vezetőit, hogy

1. utasítsanak vissza minden politikai tartalmú kezdeményezést, amely arra szólítja fel a közoktatási intézmény vezetőit, dolgozóit, az ott tanulókat vagy szülőket, hogy politikai rendezvényen vegyenek részt, illetve bármilyen politikai párttal, mozgalommal kapcsolatba hozható tevékenységet folytassanak;

2. az alkalmazottak, a szülők, a gyermekek, tanulók körében csak olyan rendezvények szervezésére vállalkozzanak, amelyek kapcsolódnak az intézmény tevékenységéhez, annak hagyományaihoz, a nemzeti, illetve helyi ünnepekhez és szokásokhoz.

II. Az Országgyűlés Oktatási és Tudományos Bizottsága felkéri a politikai közélet szereplőit, hogy tartózkodjanak a közoktatási intézmények megkeresésétől, munkájuk, tevékenységük megzavarásától, a közoktatási intézményekben dolgozók, a közoktatási intézményeket igénybe vevők e minőségükben történő bevonásától a politikai célú rendezvényekbe.

III. Az Országgyűlés Oktatási és Tudományos Bizottsága felkéri a kormányt, hogy 2005. március 1-ig vizsgálja meg, milyen módon lehet egyértelművé és érvényesíthetővé tenni a pártpolitikai tevékenység tilalmát a közoktatási intézményekben.

alapozott oktatásitörvény-helyeket, illetve azt a miniszteri rendeletet, amely az oktatási jogok miniszteri biztosának a feladatkörét, hatáskörét, eljárási rendjét szabályozza. Miután nem találtam utalást ezekben arra, hogy adatvédelmi kérdésekben a nyilvánosság előtt milyen módon nyilatkozhat, zavarkeltőnek találtam a fellépését, és ebben is kértem az ombudsman állásfoglalását vagy véleményét.

A jelentés megérkezése után, illetve egyáltalán az ügy kapcsán egy dolgot tartok alapvetőnek: biztosítani kell, hogy az oktatási intézmények azt a feladatot tudják ellátni, amire hivatottak, nevezetesen a gyermekek oktatását és nevelését, és elejét kell venni annak, hogy a politikai csatározások színterévé válhassanak az oktatási intézmények.

A másik dolog Árá-Tamás Lajos úrnak a szerepvállalása az ügyben. Nyilvánvalóan nem vitatom a szakmai álláspontját, hogy van-e adatvédelmi probléma a kérdőívek kitöltésével - sok más területen sem jelentkezik probléma. Azt gondolom, hogy Árá-Tamás Lajos úr, az oktatási jogok miniszteri biztosának a feladatát szabályozó miniszteri rendelet szerint elsősorban az iskolai jogsérelmeknek a vizsgálata tartozik a feladatai közé, tehát azt vélem, igaz van a jelentésnek abban, hogy bizonyos fokú szereptévesztésbe került. A miniszteri rendelet tételesen szabályozza az eljárást - én nem találtam benne olyanfajta felhatalmazást, amely mondjuk adatvédelmi kérdésben felhatalmazná Árá-Tamás Lajos urat, illetve a mindenkor oktatási jogok miniszteri biztosát, hogy adatvédelmi kérdésekben fellépjen a nyilvánosság előtt. A Déli Krónikában elhangzott nyilatkozata egyértelműen politikai állásfoglalásként értékelhető, amelyben legitimálni szerette volna Pokorni Zoltán akcióját.

POKORNI ZOLTÁN (Fidesz): Visszatérve a témához - mert én nem akarom ezt a vitát folytatni, mert úgy látom, hogy tárgya vagyok annak, és nem alanya -, ha megengedik, én úgy vettem ki Takács Albert országgyűlési biztos úr szavaiból, hogy ő önmagában azt a tényt látja aggályosnak, ha jól értettem a szavait, ha egy politikai párt levelet ír iskolákba, intézményvezetőknek, mintegy függetlenül a levél tartalmától, mert a levél igazságot állít. A biztos úr nem érezte magát feljogosítva arra, hogy ezeknek a tartalmát vizsgálja - nyilván hosszú beszélgetés tárgya lenne közöttünk, hogy mennyiben szakmai és mennyiben politikai kérdéseket vetettem fel, hogy ezek a szakmai problémák valóságosak-e, visszatükröződnek-e a költségvetésben vagy sem, egyébként visszatükröződnek -, de én megnyugtatónak látom, hogy a biztos úr nem ezt, hanem pusztán azt a tényt látja aggályosnak és abból eredeztette a jelentését, ha jól értem, hogy egy politikai párt tagja, képviselője, netán egyik vezető pozíciót betöltője levelet ír oktatási intézményeknek.

Ebben a megállapításban az szerepel, hogy: „kétségtelenül politikai tartalmúak, mert egy politikai párt állásfoglalását fejezik ki”, és még idézi is, hogy a fejlécben és a visszaküldési címben mi szerepel: „Fidesz-Magyar Polgári Szövetség oktatási műhelye”. Rendben van! De erre a helyzetre nyilvánvalóan nem az a megoldás - azt gondolom, ezt ön sem gondolja -, ha én elleplezem a mivoltomat, és ha mondjuk azt írtam volna a levélre, bár talán ez sem elégítette volna ki a szocialista képviselő urak elvárásait, hogy: országgyűlési képviselő, oktatási bizottsági alelnök, mert ebben az esetben is joggal gondolhatták volna azt, hogy nem lehet szétválasztani a dolgokat, pontosan tudott az iskolaigazgatók előtt, hogy én egy politikai párt, képviselőcsoport tagja vagyok, és így is fennállna az a helyzet, amit ön aggályosnak tart, hiszen ön abból vezeti ezt le, hogy ha a pedagógusok egy ilyen levéllel, egy ilyen dokumentummal, egy ilyen megkereséssel találkoznak, óhatatlanul egy politikai állásfoglalással találkoznak.

Azt gondolom, hogy rossz logikát követ az ön jelentése, hogy vissza kell térni az eredeti pontra, tudniillik a törvény betűjéhez, a törvény betűje pedig egész egyszerűen úgy szól - ön is idézi -, hogy: „A gyermek, a tanuló, a szülő és az alkalmazott nem készíthető lelkiismereti, világnézeti, politikai meggyőződésének megvallására vagy megtagadására.” Mit értünk a „készítés” szó alatt? Elegendő-e ehhez pusztán egy párt nevét tartalmazó fejléc, elegendő-e ehhez pusztán egy politikai szerepet is betöltő miniszter, miniszterelnök vagy iskolaigazgató megjelenése az iskola érzékeny terében, vagy sem? Mit értünk készítés - de logikailag tovább is folytathatnánk a sort: - akár a kényszerítésig elmenő fázisában? Ezt kell pontosítanunk. És meggyőződésem, hogy pusztán az a tény, hogy ha valaki valamit állít, és az a valaki politikailag definiálható szereplő, tehát képviselő, pártember vagy egy ilyen attitűddel is rendelkező lény, az nem elegendő ezeknek a megállapításoknak a megtételéhez.

Én tehát tiszteletben tartom, hogy ön ezt így gondolja, de én ezt máshogyan gondolom. Normatív jogi úton abszurd állításokhoz jutunk el, és ilyen abszurd dolognak gondolom azt is, hogy ön ebben a levélben mások alkotmányos joga csorbitásának a lehetőségét látta, mert - de nem sorolom tovább a példát - ilyen alapon számos, nem kifogásolható, hasonlóképpen nem kifogásolható esetet tudnánk felsorolni ebben a körben. Ez az én álláspontom.

Végezetül csak azt tartom fontosnak elmondani, hogy tiszteletreméltó az a buzgalom, amellyel ezt a levelet figyelemmel kísérik - ha fele ennyi energiát fordítottunk volna más kérdésekre, akkor jobb helyzetben lennénk! Ha megengedik, ha megengedi, biztos úr, ön leírta, amit gondol, én elmondhattam utólag - mert előre nem kérte ki a véleményemet -, hogy én mit gondolok, és én a vita további folytatását a magam részéről nem tartom szükségesnek. Jó munkát, jó vitát kívánok a képviselő uraknak, viszonzlatra! (Pokorni Zoltán távozni készül. - Tatai-Tóth András: Ez is egy megoldás! - Molnár József: Igen!) ...Eldöntétek, mit gondoltok róla...

GUSZTOS PÉTER (SZDSZ): Köszönöm szépen a szót. Sajnálom, hogy Pokorni alelnök úr nem vesz részt a vita későbbi szakaszában - bár azt nem mondanám, hogy ezzel a lépésével meglepett. Ha most osztályoznom kellene egy 1-től 5-ig terjedő skálán ezt a lépését, hogy mennyire tartom demokratához méltónak ezt a lépést, és egyébként mindazt, amit korábban elmondott, akkor megint csak gondban lennék, mert az 1-est egy erőteljes túlzásnak tartanám felfelé. Ugyanis ez egy szép hosszú beszéd volt, de elég lett volna annyit mondani helyette, hogy: hibáztam, elnézést kérek! (Révész Máriusz: Mitől?! Liberális vagy?!) Természetesen nem Tatai-Tóth Andrástól, természetesen nem a szocialista képviselőktől, természetesen nem a liberálisoktól, hanem mindazoktól, akiket olyan helyzetbe hozott ezzel a levéllel, amely helyzet kellemetlen, amely helyzet törvénysértő, amely helyzet alkalmas lehet arra, hogy emberek alkotmányos jogait korlátozza.

Politikusként lenni is sok mindent jelent, jelenti azt is, hogy törekednünk kell a kampányra, törekednünk kell arra, hogy minél több embert meggyőzzünk a saját magunk igazáról. Ezt sokféleképpen meg lehet tenni: meg lehet tenni úgy is, hogy közpénzeket felhasználva törvénytelenégeket követünk el, mint tette azt Pokorni Zoltán ezzel a levéllel, és meg lehet tenni máshogy is; úgy is meg lehet tenni, hogy az ember mondjuk önmegtartóztatást alkalmaz ezen a területen, és megpróbál a kampánya, a politikai tevékenysége során olyan eszközöket választani, amelyek nem sértenek törvényt és nem készítenek másokat törvénysértésre. Politikusként lenni jelent természetesen egy olyan képességet is, hogy az ember időnként ki tudja mondani, hogy hibázott, de mondjuk annál mindenképpen nagyobb szerénységet jelent, mintsem hogy valaki az általa írt kampánylevelet a Magyar Köztársaság alkotmányával egy szintre helyezze, és azt tegye fel kérdésként, hogy ha az ő levelét nem lehetett kiküldeni, akkor az alkotmányt vajon ki lehet-e küldeni vagy sem. A Fidesz-frakció fejlécével kiküldött propagandalevelet - amelyben egy kérdőív szerepel, amelyet önök szakmainak neveznek, amely, ha mi küldenénk ki, természetesen rögtön politikáivá válna az önök szemében is - összevetni azzal, hogy ki lehet-e küldeni a köztársaság alkotmányát az iskolákba, az már nem is szereptévesztés, ez szerintem személyiségzavarra vall.

A normatív megközelítés kevesebb alkalommal okoz olyan abszurd helyzeteket, mint az, amikor a ember a saját szemében nem hajlandó észrevenni a szálkát sem, meg a gerendát sem, meg semmit sem hajlandó észrevenni saját magával kapcsolatban. Amikor valaki önfelmentő módon összevissza csúsztat ahelyett, hogy szembenézne azzal, hogy egyszerűen politikai illetlenséget követett el, akkor tényleg könnyen előállhatnak abszurd helyzetek. Az is egy abszurd helyzet egyébként, hogy egy olyan nagy formátumú, komoly politikus, aki miniszter volt, a pártjának alelnöke, az oktatási bizottságnak alelnöke, a pártjának elnöke volt, egy ilyen vitában egész egyszerűen, ha már számonkérőszék, kihirdeti azt, hogy mit kell gondolnunk erről a dologról, aztán pedig távozik és nem hajlandó párbeszédet folytatni azokkal, akik itt ülnek ebben a teremben.

DR. SZABÓ ZOLTÁN (MSZP): Levelet írni mindenkinek joga van, országgyűlési képviselőnek is, miniszternek is, pártalelnöknek is. Még az iskolaigazgatóknak is joga van levelet írni, sőt valószínűleg ahhoz is joga van, hogy a levélben arra kérje, hogy szavazzon a Fideszre. Ez már egy kicsit necces, mert az iskolaigazgatók nevének és címének nyilvánírtása, mint adatvédelmi szempontból vizsgálódó dolog, nem azt a célt szolgálja, hogy nekik kampányleveleket küldjenek, de ha ettől az aspektusától eltekintünk, akkor semmiféle kifogás alá nem

eshetik az, hogy valaki levelet ír valakinek és ebben saját politikáját, politikai pártját kívánja propagálni.

Ha azonban azt írom a tisztelt iskolaigazgatónak, hogy a mellékelt 1200 politikai tartalmú szórólapot szíveskedjék kiosztani kollégáinak és a gyerekekkel hazaküldeni a szülőknek, finomabban szólva: tegye lehetővé, hogy kollégái és a szülők megismerhessék annak tartalmát, akkor bizony, azt kérem az iskolaigazgatótól, hogy csapjon fel az én pártom kampányaktivistájának és osztogassa a szórólapokat. Megjegyzem: erre is volt már példa a 2002-es kampányban, de talán nem kellene álcázni a gyakorlatot feleleveníteni.

A levél világos módon ez utóbbira szólít fel, tessék osztogatni, finomabb kifejezéssel élve: lehetővé tenni, hogy megismerjék annak a kérdőívnek a tartalmát, amely kérdőívet Pokorni úr rendkívüli elővigyázatossággal nem mellékelte most az itt kiosztott levélmásolathoz, de amely kérdőív természetesen kérdéseknek álcázva vaskos, a jelenlegi kormánykoalíció oktatáspolitikáját minősíteni kívánó kérdéseknek álcázott kijelentésekkel, politikai állításokkal terhes.

RÉVÉSZ MÁRIUSZ (Fidesz): Nézzük, hogy miért is mondtam azt, hogy itt egy koncepció s perről van szó. Tisztelt Képviselőtársaim! Mielőtt ezt a kérdőívet kiküldte volna a Fidesz, kikértük Péterfalvi Attilának, az adatvédelmi biztosnak a véleményét, és egyébként mindenben Péterfalvi Attila útmutatásának megfelelően jártunk el.

Hadd hívjam fel a figyelmet, hogy az a kérdőív, amiről beszélünk, önkéntes és anonim. Még egyszer mondom: önkéntes és anonim. Ha ez a helyzet, akkor ebben az esetben mondjuk, ha a Szonda Ypsos közvélemény-kutató cég megkérdezi hasonló kérdések kapcsán az igazgatókat, akkor ott mi történik? Az politikai állásfoglalás?

Tisztelt Képviselőtársaim! Egy önkéntes és anonim kérdőív, ami egyébként úgy lett kiküldve, hogy mindenben megfelel - csak ez az önök koncepció s perébe nem illett bele, hogy mondjuk Péterfalvi Attila állásfoglalását is ismertessék és nyilvánosságra hozzák - az adatvédelmi biztos előírásainak, akkor hadd kérdezzem meg, hogy mi is itt a valódi probléma? Tehát önkéntes és anonim módon, még egyszer mondom, hogy kihangsúlyozzam, véleményét kérünk bizonyos kérdésekben az iskolaigazgatóktól. Az már itt csak hab a tortán, hogy egyébként nem a Fidesz álláspontját küldtük ki, hanem kiküldtük azt a levelet, amit az önök kormányának pénzügyminisztere irogatott.

Azt látom, hogy a koncepció s per azért egy helyen megbicsaklott. Takács Albert ombudsman úr, akit önök belekényszerítettek ebbe a helyzetbe, hogy politikai állásfoglalást volt kénytelen tenni, ő egyetlen dolgot tudott mondani, ő nem vizsgálta a levél tartalmát, és ebből a szempontból, tisztelt Gusztos Péter, helyes volt Pokorni Zoltán hasonlata. Ő egy logikai úton haladt végig, tehát Takács Albert ombudsman azt mondta, hogy a levél tartalmát nem vizsgálja, mert az abból a szempontból, jogi szempontból, amit ő mond, teljesen indifferens, akkor nem azt mondta Pokorni úr, hogy az ő levele egyenértékű az alkotmánnyal, hanem azt mondta, hogy ebben az esetben, ha a levél tartalmát nem vizsgáljuk - amit egyébként önök azóta is folyamatosan tesznek -, akkor ebben az esetben ebből ez is ez következik. Erre mondta Pokorni úr, hogy ha a levél tartalmát nem vizsgáljuk, akkor ebből az következik, hogy az alkotmányt se lehetne kiküldeni, ami egyébként összességében egy teljes abszurditás. Mint ahogy itt ez az egész vita, ahol most tartunk, ez a teljes abszurditás határára mozog.

Csak még egyszer mondom, hogy el kell dönteni, hogy a levél tartalmától függetlenül vagy pedig a levél tartalmával sértettük meg. A levél tartalmától függetlenül azt gondolom, hogy ez az állítás az évilágon semmiképpen nem állja meg a helyét. De az a helyzet, hogy szerintem a másik állítás sem állja meg a helyét, hiszen még egyszer mondom: Péterfalvi Attila ombudsman előírásainak megfelelően, anonim és önkéntes módon történt a véleménynyilvánítás.

PÁNCZÉL KÁROLY (Fidesz): Az látszik, hogy valamiféle iszonyú energiákat emészt fel az önök részéről az, hogy leplezzék mindazt, ami az elmúlt hónapokban történt költségvetés-előkészítés kapcsán, majd a költségvetésben, a helyett, hogy azon dolgoznának, hogy a magyar közoktatásügynek segítsenek, hogy az iskoláknak segítsenek. Önöknek az a legnagyobb bajuk, hogy az ellenzék láthatóvá tette ezt az egész folyamatot, hogy a parlamentben felszólaltunk ez ügyben, hogy a költségvetési vitában ezt elmondtuk, hogy Pokorni Zoltán ez ügyben

levelet írt, ez fáj önöknek, és most valamiféle bosszúhadjárat folyik itt; erőszakosak, pocskondiázzák az ellenzék, pocskondiázzák a bizottság alelnökét, volt oktatási minisztert, amit tulajdonképpen már meg is lehet szoknunk a részünkről, nem is meglepő ez az egész dolog. Az azonban nagyon nagy baj, hogy az egész ügy kapcsán önök most már a sajtónyilatkozatokban is eljutottak arra a szintre, hogy a pedagógusokat kívánják megfélemlíteni. Emlegettek itt bizonyos pereket - én is azt gondolom, hogy ahogy önök az igazgatókat meg megpróbálják megfélemlíteni, az valahol az '50-es éveket idézi.

Az külön sajnálatos, hogy az országgyűlési biztost, Takács Albert urat belekeverték ebbe a dologba oly módon, hogy ennek az agresszív, megfélemlítő kampánynak a részesévé tették az országgyűlési biztost.

Azt, hogy Medgyessy Péter franciaórát tart mint képzés nélküli nevelő, azt én szakmailag tartom aggályosnak. Politikailag ugyanakkor azt tartom aggályosnak, hogy a kampányban számtalan olyan eset volt, amikor bizonyos településeken, miután máshol arra hely nem volt, Medgyessy Péter kampánygyűlést oktatási intézményben tartották meg - nem tanítási időn kívül, hanem ahogy az az országjáró roadshow-ba belefért, akár délután 1-kor vagy délután 2-kor! És amikor az igazgató azt mondta, hogy: de, kérem szépen, itt még tanítás folyik, és itt még délután is vannak napközis foglalkozások, akkor egész egyszerűen parancsba adták, hogy az udvart, a folyosórészeket ki kell üríteni, a gyerekeket el kell küldeni a folyosó hátsó részére, majd délután 1 vagy 2 órákor megérkezett Medgyessy Péter és csapata, megtartották a fórumot, aztán a piros hegyimentő-felszerelésben továbbviharoztak, mindezzel egyébként eléggé felborítva az iskola életét, ahol ha mindezt mondjuk délután 5 óra után csinálják, mert tényleg nincs más hely erre azon a településen, akkor ez akár még elfogadható is lenne. Szóval számtalan ilyen esetet tudnánk felsorolni, amely nem egy levél, hanem egy tényleg durva beavatkozás az iskoláknak akár még belső életébe is.

TATAI-TÓTH ANDRÁS (MSZP): Tisztelt Bizottság! Nem kívánok valamennyi felvetésre reagálni, csak egyszerűen szeretném azokat a megjegyzéseket visszautasítani, amit a számonkérészők kifejezés jelentett, és amire Révész alelnök úr utalt, hogy itt Pokorni Zoltán ellen valamiféle koncepció s per folya vagy előkészület folya. Szíveskedjen megnézni a határozati javaslatunkat, meg sem említi Pokorni Zoltán nevét, és nem is ez a célunk.

Természetesen mint mindannyiunknak, neki is vállallnia kell a felelősséget azért, amihez a nevét adta. Pokorni úr nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy én iskolaigazgató voltam és egyúttal politizáltam. Szeretném jelezni, hogy a közalkalmazotti törvény nem tiltja azt, hogy a közalkalmazottak politikai szerepet vállaljanak, viszont az oktatási törvény tételesen tiltja azt, hogy az oktatási intézményben bármiféle pártpolitikai tevékenység folyjék. Az, hogy '90-től 2002 elejéig én iskolavezető lehettem egy nagy intézményben, ez annak tudható, hogy ezt a két szerepkört tisztességesen külön tudtam választani, és miután ezzel naponta kellett foglalkoznom, hogy ne hogy tévedésbe essem, ezért különösen érzékeny vagyok arra, hogy ha az iskolákba ilyen típusú behatolás következik be.

Tehát az, hogy én ebben esetleg nagyobb aktivitással vettem részt, azt nem a Fidesz és nem Pokorni alelnök úrral szemben meglévő bármiféle indítatás ellenérzés okozza, hanem pontosan az, hogy az oktatási intézményeket, az ott folyó tevékenységet és a politikai szerepvállalás összekapcsolását hogyan lehet tisztességesen megoldani. Azt gondolom, hogy meg lehetett, meg tudtam oldani, meg lehet oldani ma is, és jó példát látunk arra, hogy mit nem szabad csinálni.

Azokat a rosszízű megjegyzéseket, hogy Medgyessy Péter képzés nélküli tanító-e, mert franciául szólt a gyerekekhez, uraim, erre egy dolgot tudok felvetni, hogy a saját vezéreikkel foglalkozzanak, hogy képzés nélküli lelkészként miért szónokolnak a szószékeken. Gondolom, hogy legalább ennyit megérdemel ez a kérdés. Jó volna, hogy ha maradnánk ennél a témánál, mi nem szeretnénk mást elérni, mint azt, hogy a Magyar Köztársaságban az alapvető alkotmányos jogok az iskola vonatkozásában is teljesüljenek. Abban az esetben, ha kormányzárti vagy szocialista politikus sérti meg ezeket az alkotmányos jogokat, ugyanaz a véleményünk, mintha ellenzéki teszi ezt.

EÖTVÖS JÓZSEF-EMLÉKPLAKETT KITÜNTETÉST KAPTAK

A Magyar Köznevelési Napjához, november 22-éhez kapcsolódva idén is több intézménynek, közösségnek ítelték oda a PSZ által alapított Eötvös József-emlékplakettet. E testületek, PSZ-szervezetek nemcsak eredményes nevelési-oktatási tevékenységükkel, kiemelkedő szakmai munkájukkal tűntek ki, hanem közösségépítő, érdekvédelmi eredményeikkel, magas szakszervezeti szervezethez is felhívták magukra a figyelmet. Lapunk hasábjain folyamatosan bemutatjuk a kitüntetetteket.

Németh László Általános Iskola, Székesfehérvár

Iskolánk, a székesfehérvári Németh László Általános Iskola 1978-ban alakult 948 fős tanulói létszámmal, 66 pedagógussal. Az azóta eltelt időben még 1220 gyermek is ült egyszerre iskolánk padjaiban. Jubileumi ünnepségeinkre közülük sokan visszalátogattak hozzánk. De nemcsak akkor, hanem hétköznapijaink során is gyakran kérnek segítséget régi tanáraiktól, vagy csak egy kis beszélgetésre ugranak be hozzánk. Legnagyobb örömet azonban az okozza, amikor saját gyermekeiket íratják be egykori iskolájukba.

Talán azért, mert fő célunk évtizedek óta ugyanaz: minden gyermekben megtalálni azt az értéket, ami által személyisége legjobban kibontakozhat. Mindig fontos feladatunknak tekintjük a tehetséges tanulók felfedezését és fejlesztését. Célunk a biztos tárgyi tudás elsajátíttatása. Ennek eredményeképpen büszkék vagyunk országos és megyei helyezéseinkre a természettudományos tantárgyakban, magyar nyelvben és a könyvtári ismeretek területén. Szép sikereket érünk el a művészeti tantárgyakban is. Országos hírű a sakkcsapatunk: minden évben diákolimpiai és nemzetközi helyezett. Labdajátékokban a városi és megyei eredmények bizonyítják, az utánpótlá-nevelésben is jól dolgozunk.

Hasonlóképpen figyelünk a felzárkóztatásra is, hiszen a gyermekek érése nem azonos időre esik. Nem mondunk le egyetlen gyermekről sem.

Iskolánk 1986 óta végzi mozgássérült tanulók integrált oktatását, nevelését. A szinte egyedülálló kezdeményezés miatt sok szakember, gyakorló pedagógus és szülő is megfordult nálunk, hogy tapasztalatainkról érdeklődjön.

Nevelőtestületünk mindig többre és jobbra vágyik, hogy lépést tudjunk tartani a fejlődéssel, sokszor pályázunk meg helyi és országos fejlesztési lehetőségeket. Ennek eredménye a két számítástechnikai tanterem mellett egy multimédiás termünk, ahol a két idegen nyelvet, a társadalom- és természetismereti tárgyakat az internet és az oktató szoftverek igénybevitelével tanítjuk. Az ehhez szükséges ismereteket ECDL tanfolyamon szinte kivétel nélkül elsajátítottuk.

Életünkben fontos szerepet töltenek be a hagyományok, melyek egyben iskolánk arculatát is mutatják:

- a szervezett tehetséggondozás;
- tömegeket megmozgató rendezvények – múzeumlátogatások,

- kirándulások, téli túrák, diákönkormányzati napok az „Egy hónap egy rendezvény” akción keretében;

- nyílt órák;
- táborozások;
- magas szintű sakkoktatás;
- a szivacs-labdajáték oktatásával a labdajátékok megalapozása.

Mindezeket csak akkor lehet elérni, ha összetartó a gyerekekért dolgozó testület. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy a kollégák nagyobb része több, mint 15-20 éve dolgozik együtt. Nyílt, őszinte légkörünk vonzó a fiatalok számára is. Szinte kivétel nélkül mindenki szakszervezeti tag. Közös kirándulásaink és megmozdulásaink kötetlen együttléteink segítik a jó csapat-szellemet.

Gondolatainkat leghívebben tükrözi pedagógiai programunk mottója, melyben Descartes-tól idézzük:

„Nem elég, hogy valakinek jó esze legyen, a fő dolog az, hogy azt jól alkalmazza. A legnagyobb lelkek éppúgy képesek a legnagyobb vétekre, mint a legnagyobb erényekre; s akik csak lassan haladnak, de mindig az egyenes úton maradnak, sokkal tovább érhetnek, mint azok, akik szaladnak, de eltávolodnak az egyenes úttól.”

Részlet az Eötvös József-emlékplakett kitüntetésre való városi szakszervezeti felterjesztési javaslatból:

Az intézményben az 1978-as alapítás óta működik a PSZ iskolai szervezete. Az elmúlt időszakban egyre jobban erősödött a szakszervezet befolyása, szervező ereje. Az utolsó 9 évben Tóth Tihamé alapszervezeti titkárnak köszönhetően az érdekképviselési, tagszervezési, képzési, utánpótlás-nevelési munka hatására a szervezethez mértéke elérte tartósan, hosszú ideig a több mint 97 %-ot. Az iskola pedagógusai, dolgozói felvállalták pedagógiai munkájukban azon tanulók nevelését, akik testi adottságukban mások, különböznek egészséges társaiktól, ezzel esélyt adva a könnyebb társadalmi beilleszkedésre. Az Eötvös József –emlékplakett bronz fokozatának odaítélésével is szeretnénk elismerni az intézmény pedagógiai tevékenysége mellett az itt folyó aktív szakszervezeti munkát is.

A kitüntetést 2004. december 13-án, helyi ünnepség keretében Szlankó Erzsébet, a PSZ alelnöke adta át. Az ünnepségen a fenntartó önkormányzat képviselőjében Boldizsár Kálmáné, Székesfehérvár város alpolgármestere is részt vett.

József Úti Napközi Otthonos Óvoda, Miskolc

Óvodánk Miskolc egyik régebbi lakótelepén található. 1976-ban nyitotta meg kapuit 8 csoportos óvodaként.

Óvónőink és technikai dolgozóink többsége itt kezdte pályafutását, s ma is itt dolgozik.

Óvodánk 1986-tól kettős feladatot lát el. Az ép gyermekek nevelése mellett felvállaltuk a mozgás-, illetve halmozottan sérült gyermekek nevelését egy speciális csoportban. Az óvónők munkáját szakemberek: gyógypedagógus, logopédus, szomatopedagógus, konduktor segítik. Néhány éve normál csoportokban is fogadunk sajátos nevelési igényű gyermekeket. A sérült és az ép gyermekek együttnevelése mindkét fél személyiségére pozitív hatással van. Reméljük, felnőttkorukban is ez a magatartás lesz rájuk jellemző.

Pedagógusaink elhivatottak, nevelőmunkájukat áthatja a szereteten, őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás. Legfőbb

céljuknak azt tekintik, hogy boldog óvodás éveket biztosítsanak a gyerekeknek.

Az óvodai dolgozói létszám 41 fő, ebből 35-en szakszervezeti tagok. Ez szinte állandónak mondható, a pályakezdő kollégák is szívesen belépnek a tagok sorába. Az óvodavezető és a PSZ-tisztségviselők között jó a kapcsolat. Közösségünk magának vallja azokat az értékeket, melyeket a szakszervezet is fontosnak tart, úgymint a szolidaritás, összefogás, egymás segítése, megbecsülése.

Örömmel értesültünk arról, hogy óvodánkat javasolták az Eötvös József-emlékplakett kitüntetésre, melyet 2004. december 17-én, egy hangulatos karácsonyi ünnepségen vehettünk át Varga László elnök úrtól. Az átadáson jelen volt Makár Barnabásné, a PSZ Óvodai Tagozatának elnöke is. Nagy megtiszteltetés számunkra, hogy megkaphattuk ezt az országos elismerést.

Tóthné Orosz Mária szakszervezeti titkár

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE

Az oktatási ágazatban dolgozók országos és európai uniós hatáskörű, reprezentatív érdekvédelmi szervezete.

Demokratikus működés, szolidaritás, munkavállalói érdekek képviselete s érvényesítése, széles körű szolgáltatás, segítség a rászorulóknak.

PEDAGÓGUS-SZAKSZERVEZETI JUBILEUM

A PSZ elődjeként ismert és méltatott Magyarországi Tanítók Szakszervezete 1918-ban alakult meg. Szakszervezetünk emblémáján nem véletlenül szerepel ez az évszám. Tudni kell azonban azt is, hogy ennek a szervezetnek 1919 augusztusától a betiltás lett a sorsa. A szakszervezet újjáalakulására csak a második világháború utáni időszakban, pontosabban annak végső szakaszában kerülhetett sor. Jogelődünk, a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete 1945. február 2-án alakult meg Budapesten, s rövid időn belül a magyar pedagógusok 75 százaléka csatlakozott hozzá. A 60 éves jubileum alkalmából alapító tagjaink visszaemlékezéseit tesszük közzé.

Elsőként Juhász László írását közöljük, aki szakszervezetünk egyik 1945-ös alapító tagja, s egész életét, munkásságát e mozgalomnak szentelte: 1946-tól az olaszfalui iskola bizalmija, majd éveken át a zirci járás szakszervezeti titkára, később Veszprém megyei titkár. Az ötvenes években a PSZ országos központjának egyik vezető munkatársa. 1965-től nyugdíjazásáig szakszervezetünk Budapesti Bizottságának titkára. Több évtizeden keresztül vett részt a PSZ országos vezető testületeinek munkájában. Cselekedeteit mindig az embereken való segíteni akarás, a következetes érdekvédelem szolgálata hatotta át. Figyelemre méltó és tanulságos mindaz, amit elmond nekünk.

Szakszervezetalapítás, mának szóló tanulságokkal

A Pedagógusok Lapja 2004. november 10. számában jelent meg a PSZ Országos Iroda felhívása: „A 60. éves jubileumra készülve szeretnénk megkeresni alapító tagjainkat. Azokat a kollégákat, akik 1945-ben lettek szakszervezeti tagjai, és azóta is itt vannak velünk”. 21 éves koromtól kezdve, az életem részévé vált szakszervezetemnek tisztelettel jelentem, hogy még én is itt vagyok az akkor legfiatalabbak közül; jómagam is már a 80. életévemet túllépve a múlt időben.

A felhívás elolvasása után reflexszerűen eldöntöttem, hogy igen, én a saját „alapító” történetem részletes leírásával még tartozom szakszervezetemnek. Dolgozatom bevezető részében azonban a még távolabbi történeti múltunkba szeretnék visszatekinteni. Az I. világháború utáni, elődszervezetünk megszületésére a magyar szakszervezeti mozgalomban. Lássunk tehát egy kis képet a történeti gyökereinkről!

Gondolom, azt mindannyian tudjuk, hogy 1918-ban az őszirózsás forradalom részeként létrejött a „Magyarországi Tanítók Szakszervezete”. Létezése azonban, sajnos, nagyon rövid ideig tartott. A Horthy-rendszer első pillanataiban betiltották. Sőt törvényileg kizárták a lehetőségét is annak, hogy a pedagógusoknak érdekvédelmi szervezete lehessen. Nem is volt 1945. február 2-ig, mikor jogilag is megalakult a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete.

Nekem még különös szerencsém volt élőben ismerni néhány olyan idős kollégát, akik részt vettek az 1918-as elődszervezetünknek vidéki megszervezésében. Egyikőjük Vidákovics „Józsi bácsi” volt, akinek elbeszéléseiből mozgalmi történetünk egy jelentős „darabját” ismerhettem meg. Andocsi igazgató korában találkoztunk az 50-es évek elején. A hittan beiratások alkalmából központi apparátusunk és az OM munkatársai közül közösen szervezett bizottsággal jártuk Somogy megye falvait azzal a rejtett, de gyakorolt céllal, hogy kollégáinkat - amennyire lehetséges - megvédjük a párttitkárok és tanácselnökök durva hatalmi vegzaturájától. Így történt ez Andocson is.

(Voksán József volt főtítkáruk is tagja volt a csoportunknak, aki akkor az OM-ben dolgozott). Az igazgatót sikerült megvédenünk, de a párt kb-nek címzett „feljelentésünket” nem úszhattuk meg. Vidákovics Józsi „bá”-val később sokszor találkoztam (a központunkban is nem egyszer meglátogatott, hogy folytassa a 18-as történetét). Bedegkén volt akkor vezetőtanító, amikor Kaposvárról megkapta a szakszervezet toborzási felhívását. Ennek alapján megszervezte (a környék falvaiban is) a szakszervezeti csoportokat. Ahogy mondta, ez nem nagy nehézségbe, csak sok időbe került neki. Oly lelkes volt a csatlakozási szándék. Igen ám, csak hogy később ez a tevékenysége csaknem az életébe került. Amint az 1919-es proletárdiktatúra megbukott, Siófokra megérkeztek Horthy pribékjei, és hamarosan megjelentek Bedegkén is. Összefogdosták a direktórium tagjait, és a falu népe szeme láttára, sorra felakasztották őket. Következőként őt is odaparancsolták, de amikor rá került a sor, a néptömeg harsányan kiabálta – ordította –, hogy a tanító úr nem volt semmiféle bizottsági tag, csak valami tanítói szakmai szervezetet szervezett, és nem is kommunista. S „mit tesz Isten”, elengedték. Andocsi igazgatóként pedagógusszolgálati lakásban lakott a családjával. Közben építtetett egy kis lakást, hogy majd nyugdíjasként legyen sajátja. Azt meg (mivel Balatonszéplakon volt), kisajátították (a Nehézipari Minisztérium számára, üdülési célra). Kérésére, közreműködéssel és az akkori főtítkáruk segítségével sikerült kárpótlásként egy panellakást kapnia Siófokon.

Természetesen hely szűke miatt nem tehetem, hogy a többi hasonló

mozgalomszervező ismerősöm – barátom – történetét is elmeséljem, de zárórészként megjegyzem: sikerük alapja és legjobb segítője véleményem szerint az akkori kollégák egymás közötti emberbaráti, szolidáris kapcsolata volt. A szervezők is ennek tudatában és ilyen mentalitással érték el tömegesnek mondható eredményeiket.

Szakszervezetünk hőskoráról nemcsak az iránta való nosztalgiám és a méltó megemlékezés szándéka mondatta el mindezt, hanem az a tudatom, hogy az akkori együvé tartozás szellemisége és vágya az 1945-ös szervezési korszakunkat is jellemzi. Ezzel is magyarázható, hogy (országosan) a pedagógusok 75%-a az év őszére tagja lett szakszervezetünknek.

Ennek a második hőskornak a Veszprém megyei enyingi és zirci járásbeli történetével szeretnék a továbbiakban foglalkozni.

A tanítói oklevél kézhezvétele után (1945. július) hazautaztunk (feleségemmel) Enyingre, a megélhetésünk érdekében. A Pedagógusok Szabad Szakszervezetének megszületéséről és annak országos szervezési terveiről a budai képzőben kapott tájékoztatók felkeltették a feladat iránti érdeklődésemet. Otthon aztán néhány nap múltán megérett bennem a szándék, hogy részt vegyek a szervezési tervek valóra váltásában. Szerencsés véletlen is segített ebben. A tavasz óta már a mi utcánkban lakott és református iskolában tanított Rácz János, akivel megismerkedve információhoz jutottam a megye területén elkezdődött szakszervezeti szervezés folyamatáról, s annak részeredményeiről. Az enyingi járásban ez még ekkor a nulla szinten volt. Elmondta, hogy neki már sikerült a nevelőtestületi kollégáinak az igenjét megszereznie. De hát ez nagyon kevés, hiszen sem helyben, sem a járásban semmiféle ismeretsége, ismertsége nincsen. Ő könnyebben boldogulna a megye észak-keleti részén (pl.: Bodajk környékén, ahol tanított). Megmutatta a Veszprémből hozott dokumentumokat: a február 2-i alapítási értesítést, a II. 26-i intézőbizottság ülésén készült körlevelet. Mindkettő az alapító főtítkárra, Béki Ernő aláírásával (örömmel tudatom, hogy ő a 90-es éveiben járva még itt van közöttünk, alapító társai közül már csak Fényi Andrással, a lapunk olvasószerkesztőjével együtt). Itt mondtam ki elhatározásomat, hogy folytatom a r.k. elemi iskola és a polgári iskola nevelőtestületi tagjai sorában a szervezési beszélgetéseket. Így történtek meg az immár lelkesedéssel felvállalt első lépések.

Ismét nem hagyható ki a szerencse megemlézése segítő tényezőként: mindkét nevelőtestület tagjai jól ismertek, lévén a polgári iskola befejezéséig osztályelső, vagy azok közé tartozó tanulójuk, és a község minden ünnepi, kulturális rendezvényének egyik főszereplője is. Most pedig már szakmabéli társukként fogadtak, és tegezős viszonyra is biztattak (ennek gyakorlása számomra a legnehezebb „feladat” volt). A polgári iskolát az én drága volt osztályfőnököm, dr. Pécsi Gizella igazgatta. Felajánlotta segítségét, férje – (főjegyző) – segítő ígéretével együtt, hogy könnyebben létesíthessenek kapcsolatot a járás falvainak nevelőivel, (Hódos, Mátyásdomb, Leshegy, Szilasbalkás, Mezőkomárom, Lepsény stb.). Mivel tanítói állásom még nem volt, a községházán dolgoztam kisegítő alkalmazottként. Hetenként két szabadnapra telt napomat felhasználhattam a járás falvainak bejárására (édesapám, vagy testvérem kerékpárjával). Így elég gyorsan terjedt a híre: csak rajtuk múlik, hogy szakszervezetbe tömörüljünk. A felvállalt szándék megvalósítása nem is volt olyan nagyon nehéz, mint ahogy korábban látszott, vagy mint ahogyan a mai szétzilált társadalmi életünkben elképzelhető. Akkor, a háború rettenetes borzalmainak elszívása után az összetartozás életérzése vált általánossá. Az életben mara-

dottak, köztük a pedagógusok félretették az ellentéteket a különböző egyházi iskolák és dolgozók között. Megvolt a befogadókészség az egybetartozás gondolatának elfogadására, „csak” világosan, érthetően és meggyőzően el kellett mondanía annak, akinek ez volt a szerepe: miért kellene, mire lenne jó, hogy legyen nekünk is szakszervezetnek nevezett érdekvédelmi szervezetünk. Ilyen „tárgyi” lehetőségek és szubjektív feltételek segítségével, a tanévkezdés heteiben kimondhatóvá vált a szakszervezet alapító szervezőmunka eredménye: a járás 268 fős pedagógusi létszámához képest 75%-os szervezetséget értünk el.

Meg is ünnepeltük ezt az örömteli sikert. Azt hiszem, a legméltóbb módon tettük meg ezt, a szülővárosom – háború utáni – első jelentős kulturális rendezvényének megszervezésével. A gazdakör nagytermébe hívtuk össze kollégáinkat az Enyinghez tartozó kistelepülésekről (Leshegy, Bozsok, stb.) egy csodálatos néptáncbemutatóra. *Molnár István* székelőföldi táncművész volt a főszereplője az eseménynek (aki később a híres, nevezetes Budapest-táncgyűttes vezetője volt, haláláig). *Páldi Róbert* megyei szabadművelődési felügyelő és Rácz János szervezési közreműködésének volt köszönhető, hogy több mint százan részesei lehettünk e felejthetetlen kulturális eseménynek, és egyben a szakszervezet-alapítási záró összejövetelnek.

Hasonlóképpen, de lassabban haladt a szervezőmunka a zirci járásban. Több oka volt ennek. Így például a központi szervezési információk nehezebb terjedése, vagy az iskolák közvetlen fennhatóságának a szervezés iránti nemtetsző megnyilvánulásai. Két állami iskola kivételével egyházi irányítás alá tartoztak az oktatási intézmények. A papok voltak az iskolaszéki elnökök, ők természetesen nem a mi szándékainkat támogatták. Így történt ez az olaszfalui iskolában is, ahol az 1946-os odakerülésemkor nem volt egyetlen szakszervezeti tag sem. Annak ellenére, hogy a vezetőtanító (*Károlyi János*) már 1945-ben rendszeres kapcsolatban volt *Andorka Sándorral*, a megyei szervezővel. Alapító szándékát azonban nem valósíthatta meg, mert egyszemélyben kántor is volt. Így az ő kiszolgáltatottsága nyilvánvaló, keményen parancsoló – plébános – főnökével szemben. Sok más községben sem volt ez másképpen. Így hát az enyingi tapasztalataim és gyakorlatom alapján azonnal elkezdtem a szakszervezet helybeli megszervezését. Ami rövid idő alatt megvalósult, sőt a társaim hamarosan megválasztottak bizalmijuknak. Ezek után a tájékozódásom kiterjedt a járás szakszervezet szervezetségének állapotára.

Ebben Károlyi János lelkes segítőtőm lett. Ő már teljes ismeretekkel rendelkezett a szakszervezet megyei, sőt országos szervezetségi helyzetéről is. Tudta, hogy a megalapítás után 3 héttel már megtörtént a szervezőbizottság első ülése, majd július 2-án az első országos aktívaértekezlet, s hogy novemberre összehívták az első megyei titkári értekezletet. Jömagam szintén a megyei szervezőirodában értesültem minderről. Majd az „enyingi” Rácz Jánostól, (most már mint megyei titkártól) kaptam a rendszeres szóbeli és írásbeli eligazításokat, információkat. Ő volt a másik legfőbb biztatóm a járásnyi kiterjedésű szervezőmunkára. Károlyi Jánostól, pedig adatokat kaptam arról, hogy hol vannak már működő helyi csoportok. Sőt meglepett azzal a történettel is, hogy a létező szakszervezeti csoportok küldöttei már elnökök is választottak maguknak (a bakonyfértői *Máthé Mihály* személyében). Természetesen én kerestem fel elsősorban, mielőtt elindultam volna szervezési útjaimra. Immár tehát teljes körű ismeretekhez juthattam a teendőket illetően. Máthé elnök javasolta például, hogy menjek Bakonycsenyére, ahol megismerkedhetek *Horváth János* igazgatóval, aki a saját és a környék iskoláiban megszervezte a szakszervezeti csoportokat. Így is cselekedtem, maig örülve ennek. E találkozásom következtében (1947-ben már járási titkári minőségben) – javaslatomra ő lett – a megyében elsőként létrehozott – járási bizottságom első beválasztott tagja, majd később a megyei elnöki funkcióban – utódom.

A többi nem felejthető emlékeimből kiemelendő szervezési találkozásom Bakonyoszlapon történt. Ismét rátaláltam egy olyan segítőtársra, aki már befejezte a helyi csoport megszervezését, és felajánlotta, hogy a körzet falvaiban – helyettem – ugyanezt megoldja (hozzátéve, hogy neki ez egyszerűbb feladat – hiszen ismerik egymást) én pedig folytathattam szervezési munkámat a még „fehér foltos” területeken. *Reichl Mária*ának hívták őt. Az ottani Fővárosi Nevelőotthon munkatársa, majd a falu tanítónője volt. Később ő is a járási bizottságom tagja, majd a megyei bizottság szociális felelőse lett. Idő múltával a központi apparátusunk, majd befejezésül a budapesti bizottság munkatársa volt.

Sajnos – már régóta – ő sincs közöttünk. De mielőtt meghalt, mindenét egy alapítványra hagyta, a legrászorultabb nyugdíjas kollégák javára. Lenyűgözően megható életpályájára emlékezve felkerestem első munkahelyét: amikor 50 év múlva ellátogattam Olaszfaluba, Zircre és a járás jó néhány falujába, ahol pedagógusi és szakszervezeti életpályám elkezdődött.

Visszatérve a még szervezetlen területek bejárásának folytatására, megemlítem, hogy számomra sehol nem a rábeszélő-meggyőző munka volt a legnehezebb. A Bakony hegyei-völgyei közötti közlekedés és a bejárásához szükséges idő hiánya jelentett leginkább gondot. Ebben ugyancsak a vezetőtanítónktól kaptam meg a legértékesebb segítséget. Biztosította, hogy – helyettesítemem által – minden héten legyen egy szabadnapom az elutazásokra. A közlekedés fizikai feltételeit pedig a tanítványok szülei segítették megoldani. Egymást váltogatva kölcsönadták kerékpárjaikat. Majd amikor egyre sürgetőbbé vált a szervezetség kiterjesztése a járás teljességére, ennél is előnyösebb megoldást kellett keresni. Ennek érdekében feleségem írógépet egy kis Csepel motorra cseréltük el. Ily módon hamarosan eltűntek a „fehér foltok”. E szervezési folyamatból, egy összetevőt kiemelve, a dudari esetet említem. Azért is, mert jó példa arra, hogy amint az érdekvédelem szükségességének gondolata széles körökben elterjedt, a szervezőmunka könnyebbé vált, nem igényelt győzködést. Dudaron ez a téma a hétköznapi beszélgetések része volt a szülők és a gyermekeik nevelői között. Ott ugyanis minden családfő a bányászszakszervezet tagja volt. Kollégáink, a szervezési mondanivaló végéig meg sem várva, szinte lelkes örömmel kimondták csatlakozási szándékukat: „Nahát, végre nekünk is lehet szakszervezetünk”.

A tagszervezési eredmények kiteljesedése után is jelentős szerepe volt a fentebb leírt utazási lehetőségnek. Amikor már járási titkárként elkezdtem a demokratikus vezetőtestület – a választott járási bizottság – megszervezését, személyes találkozásaim révén megismerhettem a járás szinte mind a 281 tanítóját és sokuknak a családját is. A járás 47 iskolája között 2 állami, 5 protestáns, a többi római katolikus volt. Ebben az intézményrendszerben értünk el 80%-os szakszervezeti taglétszámot. Maig azt hiszem, hogy a legfőbb segítőnk az egységbe törekvés szándékának általánossá válása volt. Gondolom, hogy hasonló módon érték el eredményeiket az ország más járásaiban is az alapító kollégák.

Befejezésül – remélve, hogy nem tűnik illetéktelen felszólalásnak – a jelennek szakszervezeti érdekvédelmi lehetőségeivel kapcsolatban mondom el néhány gondolatomat. Elsősorban az összehasonlító kérdésem: a vezető pozícióban lévők serege a közéletben el is felejtette már „az egységben az erő” alapigazságát? Vagy csak hangzatos szlogenként használják ezt? Rendszeresen hangzanak a tiltakozások, kritikák az állami szerveknek a tárgyalásokon tapasztalt, halasztgató magatartása ellen. A sztrájkok sem ritkák. A szakszervezetek érdekérvényesítési képessége azonban erőtlén. A valós magyarázat erre nem is bonyolult, nem nehéz. Szétszóródva, apró darabokra felszeletelve, nem ritkán egymásnak is ellentmondva küszködnek. Szinte minden szakmának több szakszervezete van. Anyagi javainkat elvették, vagy egymás között szétszórták. Minderre sokféle magyarázat van, csak azt nem mondja ki senki, hogy közöttük valóságban szüntelen pozícióharc folyik (amit a politikában hatalmi harcnak szokás mondani).

A mi esetünkben sem mindegy, hogy mi mellettünk napjainkban harsányan tevékenykedik egy másik szakmai szervezet. Az újabbat PDSZ-nek hívják. Ami nyilvánvalóan azt akarja jelenteni, hogy a miénk nem demokratikus. Végre ezt az ellentmondást is el kell utasítanunk. Én éppen ezt teszem, amikor meggyőződéssel állítom, hogy a PSZ az „átkosban” is demokratikus volt (pl. a szervezeti felépítésében). A bizalmi, szakszervezeti bizottsági funkciótól kezdve, a vezetőtestületeket a kv elnökségéig minden fokon az arra hivatottak választották. Ma pedig – talán – büszkéek is lehetünk arra, hogy a miénk a legnagyobb taglétszámú szakszervezet. De senkinél sem vagyunk különbek abban, hogy ugyanolyan szétdaraboltságban élünk. Ez pedig nem csak sajnálni való tény, hanem kárt okozó. Az alsóbb tanügyi vagy közigazgatási szinteken például alig van érdekérvényesítési lehetőség, mivel nincs egységes érdekvédelmi partnerszerv. Szinte minden teendő a központi szerveinkre hárul. Végre szedjük már össze magunkat, és ne csak beszéljünk, hanem – éppen fordítva – fogjuk meg egymás kezét, és alulról felfelé haladva egyesítsük széthullott rész-szervezeteinket. Az elcsépejt jelszavak helyett vegyük végre komolyan az érdekvédelem alapigazságát: „Egységben az erő”.

Juhász László

Hírek tükrében

Ezzel a címmel a sajtóorgánunkban tallózva a velünk vagy rólunk készült írásokból közlünk összeállítást. Így egyrészt egy csokorba gyűjve áttekintést kaphatunk arról, hogy milyen információk jutottak el gondolainkról, eredményeinkről a társadalomhoz, másrészt azt is láthatjuk, melyek azok a lényeges problémák, törekvések, amelyek még nem vagy nem kellő módon váltak ismertté. Egyszerre célunk tehát a tájékoztatás és tájékozódás.

NÉPSZAVA (2005. I. 7.)

Elfogadható a pedagógusbér-emelés

A Pedagógusok Szakszervezete szerint elfogadható bérmegállapodást sikerült kötni az oktatásban dolgozó közalkalmazottak ügyében – közölte Varga László, a szervezet elnöke. Az Országos Közalkalmazotti Érdekegyeztető Tanácsban december közepén létrejött megállapodás értelmében két lépcsőben, 2005. január elsejétől 7,5 százalékkal, szeptember elsejétől pedig újabb 4,5 százalékkal emelkednek a bérek. A szervezet ugyanakkor kifogásolta a költségvetési törvényben megjelenő, a 65 éves életkor feletti foglalkoztatás tilalmát.

(2005. I. 13.)

Sürgető a pedagógusképzés reformja

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) szerint sürgető szükség van a pedagógusképzés reformjára, ennek jegyében a PSZ küldöttsége a január 17-én Brüsszelben tartandó közmeghallgatáson a hazai pedagógusképzés helyzetét és problémáit mutatja be – közölte Árok Antal. A PSZ alelnöke elmondta: javítani kell a pedagógusok alapképzését annak érdekében, hogy a jövő pedagógusai magas szinten képzett szakemberek legyenek és megfeleljenek a XXI. század követelményeinek. Megfelelő létszámú, felkészült pedagógus szükséges a pályán a szakma minőségének javítása érdekében, s ehhez a kellő finanszírozási feltételeket is biztosítani kell – tette hozzá.

NÉPSZABADSÁG (2005. I. 6.)

Összefogás a segítségben

Adományokból tegnap negyedmilliárd forint gyűlt össze a délkelet-ázsiai szökőár áldozatainak támogatására (...)

További civilszervezetek, intézmények is csatlakoznak a humanitárius segítségnyújtáshoz. A Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége arra szólította fel – a főként a vállalkozói szférában dolgozókat tömörítő – tagszakszervezeteit, hogy éves szövetségi tagdíjuk egy százalékának megfelelő összeget utaljanak át (...) A közszférát képviselő Szakszervezetek Együttműködési Fóruma a napokban konkrét összeg felajánlásával fejezi ki szolidaritását a bajba jutott térségben élőkkel, s hasonló lépést terveznek tagszervezetei is – tudtuk meg Szabó Andre elnöktől. A Pedagógusok Szakszervezete például százezer forinttal csatlakozik a segélyezési akcióhoz, és a ligánál is megkezdtek a segélyezés előkészítését.

(2005. I. 7.)

Az AB-hez fordulnak a pedagógusok?

A Pedagógusok Szakszervezete azt fontolgatja, hogy az Alkotmánybírósághoz fordul amiatt, mert 65 éven túliak nem lehetnek közalkalmazottak. Árok Antal a szakszervezet alelnöke tegnap sajtótájékoztatóján azt mondta: a rendelkezés egyeztetés nélkül került bele a költségvetési törvénybe – eredetileg 70 év volt ugyanis a korhatár, amit egy képviselői módosító indítvánnyal változtattak meg –, ráadásul korlátozhatja a munkáltatói és a munkavállalói jogokat is. A szakszervezeti vezető közölte azt is: a közoktatás ez évi finanszírozása kedvezőbben alakult az eredetileg tervezettnél, a rendszer problémái azonban nem szűntek meg, így annak felülvizsgálatát továbbra is szorgalmazza.

(2005. I. 13.)

Pedagóguskonferencia Brüsszelben

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) január 17-én negyvenöt tagú delegációval képviselteti magát a pedagógusképzés helyzetével és fejlesztésével összefüggő teendőket foglalkozó brüsszeli konferencián, amelyet az Európai Szakszervezeti Szövetség oktatási bizottsága és az Oktatási Internacionálé páneurópai bizottsága szervez.

MAGYAR NEMZET (2005. I. 7.)

Kitiltják a katedrálról az idős pedagógusokat

Bár a pedagógusok tiltakozására a parlament nem fogadta el az SZDSZ-es vezetésű oktatási tárca javaslatát, hogy a kétszázötvenéveseket – például a testnevelést – ne lehessen osztályozni, vagy hogy az általános iskola első két évfolyamán ne lehessen hét végi írásbeli házi feladatot adni, a szervezet megdöbbenve tapasztalta a költségvetési törvényben megjelenő, a hatvanöt év feletti foglalkoztatására vonatkozó tilalmat. A PSZ szerint ez tovább nehezíti a nyugdíjas pedagógusok helyzetét, akik munkájára sok esetben szükség van, így a törvény nemcsak munkavállalói, hanem munkáltatói jogokat is sért. A közoktatás idején finanszírozása az eredetileg betervezett költségvetéshez képest kedvezőbbé vált, de a problémák nem szűntek meg (...)

A PSZ elfogadhatónak tartja a közalkalmazottak januártól 7,5, majd szeptember elsejétől 4,5 százalékos béremelését.

Új esztendő, repülő idő

Sorsunkat a jövőbe vetjük, szerencsénket az egyre szaporábban érkező új esztendőben keressük. Nem véletlen, hogy az újévi köszöntők tele vannak jókívánságokkal. Számszámra kaptunk és adunk ilyeneket. A 2005. évi új esztendő is az idő gyorsuló múlására figyelmeztet. Ezért jókívánságok gyanánt az ember és az idő, a múlt és a jövő témakörében adjuk közre az összegyűjtött idézeteket, aforizmákat, szólásokat, mondásokat. BÜÉK!

ÚJÉVI VERS... (részlet)

Hogy most egy új vendég érkezett,
Valami víg monoplánszerkezet
Röpitette ide,
S két nagy koffer van a két kezibe,
Melyekben, mondja, jó kedvet és mámort
S más ilyen finom, kedves portékát hord.
S átnyújtotta a névjegyet,
Hogy hozzam be s mondjam meg a nevét,
Hogy ő a Boldogság és Társa-cég
Kiváló s megbízható utazója,
S a neve, mely mással össze nem tévesztendő,
A neve – Boldog Újesztendő!

(Tóth Árpád, 1911)

- Mindig tudd: a dolgok egyszer történnek meg veled. A legértékesebb idő – a pillanat, amelyben élsz. (Tatiosz)
- Egész életünkön keresztül mindig csak a jelent tartjuk birtokunkban és sohasem többet. A különbség csak az, hogy az elején hosszú jövőt látunk magunk előtt, a vége felé pedig hosszú múltat magunk mögött. (Schopenhauer)
- A múlt és a jelen csupán eszközök – célunk csakis a jövőendő. Így tehát sohasem élünk, hanem csak remélünk élni. (Pascal)
- A jelen idő még a pontnál is kevesebb: örökké mozgásban van, oly gyorsan száguld, hogy elméd alig követheted. Az idő másik két része pedig soha sincs jelen: az egyik a kétes emlék, a másik a szorongó várakozás révén gyötör meg. (Petarca)
- Az élet és a szeretet csupán egyetlen időt ismer: a jelen. Az egyetlen érzékelhető és valóságos idő: a pillanat, amelyet étellel és szeretettel töltesz meg. (Tatiosz)
- Csak idővel lehet az időt legyőzni. (T. S. Eliot)
- Isten sem bottal ver, hanem idővel. (Gracián)
- A jól eltöltött élet mindig hosszú. (Leonardo da Vinci)
- A gondolat az élet rabja csak, / Az élet pedig az idő bohóca, / S az idő, amely a világ tanúja, / Megáll majd. (Shakespeare)
- Elhull a virág, eliramlik az élet... (Petőfi Sándor)
- Semmit se tarts többre, mint a mai napot. (Goethe)
- Időnk egy részét nyíltan elrabolják, más részét ellopják tőlünk, a harmadik részét észrevétlenül elfolyik. (Seneca)
- Semmit sem hagyó korunk legfőbb átkának szükségképp azt tartom, hogy az ember a következő pillanatban máris felemészt az előzőt, hogy röptében elherdálja a napot, s így mindig máról holnapra él anélkül, hogy bármit véghezvinné. (Goethe)
- Tetteinkben élünk, nem években; gondolatunkban, nem lélegzetünkben; érzelmeinkben, nem órákban. A Időt szívünk dobogásával kellene méltunk. Legtöbbet az él, aki a legtöbbet gondolkodik, a legnemesebben érez, a legjobban cselekszik. (Philip J. Bailey)
- Az idő – jól tudja mindenki – néha repül, mint a madár, néha mászik, mint a fereg; de az ember akkor szokta legjobban érezni magát, ha észre sem veszi: gyorsan múlik-e, vagy lassan. (Turgenyev)
- A múlt: amin nem lehet változtatni. Amin csoda sem változtathat. Sem megváltás, sem feltámadás. (Osvát Ernő)
- Végtelen gyorsan száguld az idő; akkor tűnik fel leginkább, ha a múltra tekintünk. (Seneca)
- Az életet nem azok a napok jelentik, amelyek elmúltak, hanem azok, amelyekre emlékezünk. (Pavlenko)
- Az emlék visszafelé visz az időben, a felejtés előre. (Joubert)

Magyar szólások, mondások: Az elmúlt idő soha vissza nem jő. Az idő folyton foly, meg nem eszi a moly. Az idő mindent megorvosol. Az idő néha anya, néha mostoha. Az idővel és a pénzzel takarékosan bánj! Addig tanulj, amíg időd van. Dicséri a régi időt, de a mostani szerint él. Az idő mindent megemészt. Az idő próbálja meg a barátot. Az idő szolgál, senkit nem vár. Jó munkának idő kell. Későbbi idő a másiknak (az előbbinek) tanítványa. Ki sokat beszél, van ideje. Legjobb barátod legjobb időd veszi el. Leszedi az idő az arcról a rózsát. Megorvosolja az idő, amit az ész meg nem gyógyíthat. Mindennek megvan a maga ideje. Lesz még idő szépen jámi, csak legyen, ki felöltözi. Nincs ideje, ki az időre várakozik. Nincs drágább az időnél. Reggeli időnek sok pénz a szájában. Sok idő elmúlik, míg a gyerekből ember válik. Sírásnak is, nevetésnek is van ideje. Akármilyen szép a virág, de idővel elhervad. Idővel a hegyek is kisebbek. Idővel a szikla is megreped, a vas is megvásik. Időben a naspolya is megéri. Idővel a legkedvesebbet is elfelejthet. Idővel múlik a harag. Megrögzött hazugság idővel igazság. Nincs oly titok, mely idővel ki ne nyilatkoznék. Minden ember egyidős a fejével. Él az idővel!

Á. A.

A minimálbér, a pedagógus-kezdőbér, valamint a nemzetgazdasági és a pedagógus- átlagkereset alakulása Magyarországon (1990-2005)

Év	Minimálbér (Ft/hó)	Pedagógus-kezdőbér (főiskolai diplomával) (Ft/hó)	A minimálbérhez viszonyított arány %	Nemzetgazdasági bruttó átlagkereset (Ft/hó)	Pedagógus bruttó átlagkereset (Ft/hó)	Ped. átlagkereset a nemzetgazdasági átlag %-ában
1990	4 800	9 750	203,1	15 050	17 418	115,7
1991	7 000	13 500	192,9	19 820	21 250	107,2
1992	8 000	15 800	197,5	23 950	24 523	102,4
1993	9 000	17 500	194,4	27 133	27 331	100,7
1994	10 500	21 250	204,8	33 289	35 376	106,3
1995	12 200	23 200	190,2	38 900	38 115	97,9
1996	14 500	25 800	177,9	46 837	42 928	91,7
1997	17 000	29 000	170,6	57 270	55 071	96,2
1998	19 500	33 600	172,3	67 764	63 890	94,3
1999	22 500	39 000	173,3	77 187	75 647	98,0
2000	25 500	43 300	169,8	87 645	83 229	95,0
2001	40 000	47 100	117,8	100 571	99 659	99,1
2002	50 000	61 100/100 000*	122,2/200,0	122 453	133 622	109,1
2003	50 000	100 000	200,0	130 861	166 183	127,0
2004	53 000	100 000	188,7	144 200**	172 500**	119,6
2005	57 000	107 200/112 000***	188,1/196,5	151 400****	188 000****	124,2

Forrás: KSH, OM, PSZ Országos Iroda

* 2002. szeptember 1-től a diplomás minimálbér (F1) 100 000 forintra emelkedett

** 2004. becsült adatok az első kilenc hónap összesítése alapján

*** 2005. szeptember 1-től a diplomás minimálbér (F1) 112 000 forintra emelkedik

**** 2005. Becsült adatok az előirányzott keresetemelkedés alapján

A minimálbér a XIX. század végétől Európa-szerte központi kérdés a munkaadói és munkavállalói szervezetek alkujában. Az *Európai Szociális Charta* tisztességes díjazáshoz való jogot szabályozó cikkelye többek között a minimálbérről vonatkozó elvárásokat is megfogalmazza. Ennek az előírásnak az az ország tesz eleget, ahol a minimálbér az átlagbér 68 százalékának felel meg. Nálunk alig éri el a 40 százalékot.

Összeállításunk a legutóbbi másfél évtized (1990-2005) minimálbéreit és pedagógus-kezdőbéreit, valamint a pedagógus- és a nemzetgazdasági átlagkereseteket veszi górcső alá.

1. Az OÉT megállapodása szerinti 2005. évi minimálbér (57 000 Ft/hó) mintegy tizenkétszerese az 1990. évi minimálbérenek (4 800 Ft/hó). Ez utóbbit 100%-nak véve a 2005. évi minimálbér 1188%!. Ugyanilyen módon összegezve az infláció 1990 és 2005 között mintegy nyolcszázszázalékos volt. Ám ha a megélhetési költségeket alapvetően befolyásoló energiaárak, lakásfenntartási költségek jóval magasabb emelkedését is számításba vesszük, akkor a 2005. évi minimálbér reálértéke nem sokkal több az 1990. évinél.

2. A minimálbér és a főiskola utáni kezdőbér (diplomás minimálbér) értékeinek összevetése elsősorban a munka minőségével, a szakmai felkészültséggel kapcsolatos értékítéletet fejezi ki (Alkotmány 70/B. §). Ám a piactudomány viszonyai között egyre inkább tükröznie kell a felsőfokú képzés pluszköltségét, a diploma megszerzésének árát is. E szempontokat figyelembe véve tanulságos összehasonlításokat tehetünk. *A kilencvenes évek elején a minimálbér és a „diplomás minimálbér” aránya többé-kevésbé 1:2 volt.* Ez az arány 1995-től lépésről lépésre, 2000-2001-ben pedig ugrásszerűen csökkent. Ennek okát jól tudjuk: a minimálbér jelentősen emelkedett, ám a közalkalmazotti bértételek alig nőttek. *2001-ben gyakorlatilag egyenlő lett a szakképzetlen és a diplomás minimálbér.* A pedagógus-minimálbér csak azért volt valamivel (17,8%-kal) magasabb, mert létezett a pedagógus szakmai szorzó. A PSZ

2001 novemberében újjára indított, mintegy negyedmillió aláírással támogatott országos népi kezdeményezése éppen ennek az anomáliának a felszámolását tűzte zászlajára. Eredménnyel, hiszen a kormányváltást követően, *2002 szeptemberétől a minimálbér és diplomás minimálbér általunk helyesnek tartott 1:2 aránya helyreállt.* Mivel a közalkalmazotti bértábla 2004-ben nem változott, minimálbér-emelés viszont történt, a diplomás minimálbér aránya 200%-ról 188,7%-ra esett vissza. A kívánatos 1:2 arányt a 2005. szeptemberi másodszori közalkalmazotti illetményemelés többé-kevésbé helyreállítja (196,5%).

3. A nemzetgazdasági és a pedagógus-átlagkeresetek összevetése is tanulságos tapasztalatokkal szolgál. 1990-ben a pedagógus-átlagkereset jelentősen (15,7%-kal) meghaladta a nemzetgazdasági átlagot, sőt, egy évvel korábban, 1989-ben (a Németh Miklós–Glatz Ferenc nevéhez fűződő bérintézkedések következtében) 29,5%-kal volt előlött! *A kilencvenes évek viszont jól demonstrálják a pedagógusbér leértékelődését:* 1995-ben már a nemzetgazdasági átlag alatt van, és a pedagógus szakmai szorzós manőverek ellenére is ott marad 2001-ig. Csak a 2002. szeptemberi 50%-os közalkalmazotti bértáblaemelés viszi a nemzetgazdasági átlag fölé 9,1%-kal, majd ennek áthúzóó hatása következtében 2003-ban majdnem eléri az 1989. évi szintet (27%-kal emelkedik az átlag fölé).

2004-ben viszont ismét elkezdődött a visszaesés, hiszen bértáblaemelés nem volt, csak ajánlás. Ez pedig – több évtizedes tapasztalat alapján tudjuk – garanciát nem jelent. Így ebben az évben csupán 17,9%-kal voltunk a nemzetgazdasági átlag felett. A kétszeri béremelés hatására 2005-ben ismét javul a pozíciónk. A pedagógus-átlagkereset becsléseink szerint 24,2%-kal lesz magasabb a nemzetgazdasági átlagnál. Ezzel együtt még mindig mintegy 8%-kal elmarad a szellemi foglalkozásúak országos átlagkeresetétől. Azt reméljük, hogy 2006-ban és azt követően sem lesznek majd visszaesések, és a pedagógusbérek stabilan tartják, sőt, javítják pozícióikat.

Á. A.

KÖLTSÉGVETÉS 2005

A Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény a Magyar Közlöny 2004. december 27-i 202. számában jelent meg, és ezzel megnyílt a helyi és intézményi költségvetések készítésének időszaka. Minden igényt kielégítő, megnyugvást, megelégedettséget okozó optimális költségvetések még nem születtek, csak hosszú, fájdalmas vajúdas utáni kompromisszumos büdzsék. A jó döntés, az elfogadható megegyezés eléréséhez komoly szakszervezeti érvek, meggyőzősre, az egyes képviselők, frakciók megnyerésére van szükség. Nem elég a hivatalos érdekegyeztetés fórumain érvelni, hanem lobbizni is kell.

Érdemes megjegyezni, hogy ma még sok helyen bázisszemléletű, ráépítéses rendszerű költségvetés-készítés folyik, a tervezéskor jelentkező hiányt a szükségletek fűnyírószerű csökkentésével érik el. Sajnos, még kevés helyen készül nullabázisú, feladatarányos tervezésű költségvetés, ahol ha hiány van, akkor a feladat is elmarad. A szakszervezeti tisztségviselőknek mindkét módzat mellett arra kell törekedni, hogy a feladatok értelmezése, a számítások törvényszerűek legyenek, és következetesen vigyázzanak arra, hogy a már beindult, érvényes tantárgyfelosztással, meghatározott számú tanulócsoporthal és feladattal kell 8 hónpra számolni, és csak a szeptemberrel kezdődő új tanévtől lehet vagy kell változtatni.

Nehezíti az új feladatmutatók megállapítását, hogy az első osztályba járó gyerekek száma, a belőlük kialakítható osztályok száma – a szabad iskolaválasztás joga miatt – csak becsléssel állapítható meg ilyenkor, és sok bizonytalanság van az 5. és 7. osztályokban maradó gyerekek számában is, mégis az optimális becslés gyakorlata már kialakulóban van. Nagy figyelmet kell fordítani a nem pedagógus munkatársak tervezésére, hisz megfelelő adminisztratív, gazdasági és kiegészítő, karbantartó tevékenység nélkül nem lehet a nevelő-oktató munkát zavartalanul végezni. Fontos szempont, hogy az intézményekben szükség van tisztaságra, melegre, jól működő és tiszta vizesblokkokra, étkezőkre, konyhára, hisz csak így lehet teljesíteni a közoktatási törvény 10. § (1) bekezdésében megfogalmazott követelést: a gyermekek, tanulók jogosultak arra, hogy biztonságban és egészséges körülmények között éljenek, megfelelő feltételei legyenek a tanulásnak, a pihenőidő és szabadidő eltöltésének, sportnak, kulturált étkezésnek. A nem pedagógus közalkalmazottak létszámának helyes tervezése esetén kiderül, hogy az kevésbé függ a tanulócsoporthal, tanulók számától. A közalkalmazottak illetményét a költségvetési törvény 87. § (1) bekezdése szerint a 20. sz. mellékletben előírt, a Kjt. 1. sz. melléklet táblázatszerkezete szerint kell megszabni. (Lásd PL-útmutató III–IV.)

A Pedagógusok Szakszervezete következetes kiállásával, érvelésével elérte, hogy 2005. január elsejével 7,5%-os, szeptembertől pedig újabb 4,5%-os emelés történjen. A Kjt. 1. sz. melléklete (lásd a PL-útmutató III–IV. oldalán) alkalmazása kötelező, a béremelés január elsejével kell végrehajtani, hisz a központi táblaemelés nem függ az önkormányzati helyi rendelet elfogadásától. Az emelés végrehajtása azért is fontos, mert a január elseji bér a január 16-án esedékes, de idén csak január 17-én kifizetésre kerülő 1 havi különjuttatás számítási alapja. A Kincstár területi szervei a rendelkezésre álló adatok (besorolások) alapján számfejtik és utalják bankszámlára (lakossági folyószámlára) ezt a különjuttatást. Ha nincs 2005. január 1-től érvényes új besorolás, akkor a 2004. decemberi bér alapján történik a számfejtés és utalás; ha majd elkészül az új besorolás, az intézménynek kell gondoskodnia a különbözet számfejtéséről és utalásáról.

A helyi költségvetés készítésekor persze a Kjt. 69., 70., 72., 74., 75. §-ai és a Vhr. 15. § (2) bekezdése szerinti kötelező pótlékokat, valamint a Kjt. 71., 75. §-ai és a Vhr. 15. § (6) bekezdése szerinti adható pótlékokat is meg kell tervezni. Bizony, jókora szakszervezeti szorgalmazás is kell az adható és a címpótlékok önkormányzati engedélyezéséhez. Komoly küzdelmet jelent a jutalom forrásainak megszerzése, sajnos, az Áht. 58. § (5) bekezdés szerinti, maximálisan 8% jutalmazási keretet nem engedik betervezni, nagy harc után 1-2% kerül a költségvetésbe. A költségvetési törvény 88. § (30) bekezdése beiktatott egy új keresetkiegészítési elemet [Kjt. 77. § (1)

bekezdés fedezeté), de ez az oktatási ágazatban nem tervezhető, mert a költségvetési törvény 60. § (1) bekezdése szerinti minőségi munkáért járó keresetkiegészítés 5 000, illetve szeptember 1-től 5 250 Ft-os összege magasabb, így ez marad az oktatásban.

A helyi költségvetések készítésekor mindig nagyon erős, eltérő szándékok csaptak össze, hogy hogyan és mikor valósítható meg a közoktatási törvény 38. § (1) bekezdésében előírt szükséges feltételek teljesítése. Most a költségvetési törvény 91. § (4) bekezdése segíti a definiálást. Kimondja, hogy elégséges, ha a szükséges közalkalmazotti létszám 70%-a határozatlan időre közalkalmazotti jogviszonyban van foglalkoztatva, ha az épület helyiségei kizárólagos használatával és a működtetésük szükséges pénzeszközökkel rendelkezik. Újra és újra harcra kell szállni az értelmetlen elvonásokkal, a gyermeklétszám változásától független racionalizálásokkal. Bebizonyosodott, hogy a védhetetlen változtatások bekövetkeztét nem gátolja meg az elvtelen belenyugvás. Egyetlen státus sem menthető meg a jogos elemekről való lemondással. A növekvő kiadások és a csökkenő források miatt újra és újra a tanulócsoporthal, intézmények összevonása az önkormányzatok érdeke, így elviselhetőbb számukra a működtetés, és hiábavaló sokszor a szakmai érdekek súlya, száma.

A mérlegben az egyik serpenyőt a szűkös források, a rossz anyagi-vagyoni helyzet, a gazdaságos működtetés, a sok más, oktatáson kívüli helyi feladat (járdaépítés, víz-, csatorna- és gázhálózat-fejlesztés, szociális segélyek, lakásépítés, lakástámogatás stb.) nyomják, a másik serpenyőben pedig ott találhatók a felhalmozotti szellemi tőke, a kialakult kulturális műhelyek, a már elért foglalkoztatási szintek, a helyi igények alapján kifejlesztett, a kötelező minimumnál többet adó iskolaszervezet átmentése, a munkahelyek megtartása, a gyermekekkel való tanórai és tanórán kívüli foglalkozások hasznossága, az új évezred új nemzedékének növekvő színvonalú tanulási, műveltségi, kulturális neveltségi szintjének, szocializáltságának biztosítása. Az eredmény rajtunk, szakszervezeti tisztségviselőknél is múlik.

A költségvetések készítésekor a „nincs, nem jut rá pénz!” válaszokat nem szabad elfogadni, harcolni kell a szükséges felújítások, beruházások (gépbeszerzés, szoftverek, taneszközök stb.), energia, étkezési költségek, javítások, karbantartás, eszközbeszerzés, tisztítószerek, irodai eszközök, írószerek, postaköltségek, folyóirat-előfizetés, könyvbeszerzés, tanulói tankönyvek, munkaruha és sok-sok más költségért is. Az informatikai fejlesztést segíti a költségvetési törvényben megfogalmazott normatíva is.

Ez a törvény idén is több szakmai törvényt módosított, többek közt a közoktatási törvényt (Kt.) is. (Ezeket a jelentős változásokat a költségvetési törvény (Klt.) 91. §-a tartalmazza.) Sajnálatos, hogy ezeket a módosító javaslatokat a beterjesztés előtt nem egyeztetették az érdekelt szakmai és érdekvédelmi szervezetekkel. A Pedagógusok Szakszervezete tiltakozott, konzultált országgyűlési frakciókkal, értekezleteket szervezett, ahová meghívta az országgyűlési képviselőket, a saját munkatársait, nyilatkozott az írott és elektromos médiában, különböző területi szakmai találkozók szervezett, az országos vezetőség állásfoglalást adott ki. Az akció révén sokat változott a törvénytervezet, számos helyen kívánalmaink érvényesültek, de az önkormányzati lobbij gyakran érvényesíteni tudta akaratát.

A módosítások több témakör köré szerveződnek. Ennek részeként a Klt. 91. § (1)–(3) bekezdése az alpműveltségi vizsgát, az érettségi vizsgát, a művészeti alap- és záróvizsgát állami vizsgává nyilvánítja, szabályozza a vizsgakövetelmények meghatározásának jogát és köteleességét. Az (5) bekezdésben újrafogalmazza az intézményi minőségirányítási program feladatát, és előírja az éves értékelés nyilvánosságra hozását, és a (6)–(9) bekezdésekben a helyi pedagógiai programban szabályozandók körét is módosítja. Ezek ugyan apróbb korrekciók, de 2005/06. tanévtől végre kell hajtani. Az új előírásokat alkalmazni kell, de a (10) bekezdés szerint nem szükséges a változtatásokhoz fenntartói jóváhagyás. A módosítások a tantervek, tankönyvek, osztályozás, értékelés kérdését ölelik fel. A (10)–(12) bekezdések nem önkormányzati fenntartású iskolák

működési engedélyének kiadását is újrászabályozzák. A (14)-(15) bekezdés intézkedik az országos felmérésekről. A (16) bekezdés szerint a jövőben a második szakképzettség megszerzése csak a hátrányos helyzetű tanulóknak lesz ingyenes. A sajátos nevelési igényű tanulóknak pedig az oktatásban való részvételt és a kollégiumi ellátást teszi minden esetben ingyenessé.

A Klt. (17)-(19) bekezdés pofon az ingyenes oktatás jelszavának. Az alapfokú művészetoktatási intézményben ugyanis térítési díj, tandíj ellenében lehet igénybe venni a szolgáltatásokat. A Kt. 118. §-ának átírása újfajta módon határozza meg a normatív hozzájárulások összegét. Eddig a két évvel ezelőtti teljes ráfordítások 80-90%-áról szólt a törvény, most azt mondja ki, hogy a helyi önkormányzatok részére biztosított normatív hozzájárulások és egyéb támogatások együttes összegének el kell érnie az előző évi normatív hozzájárulások és támogatás együttes összegét. A nem önkormányzati fenntartóknak juttatott normatíva és támogatás nem lehet kevesebb, mint a helyi önkormányzatoknak adott hozzájárulás. A nem állami, nem helyi önkormányzati iskolafenntartónak igényelnie kell a normatív költségvetési hozzájárulást, és minden év március 31-ig köteles közölni a támogatás egy főre jutó összegét, és azt, hogy ez a teljes intézményi költségvetés hány százalékát fedezi.

A (21) bekezdés újdefiniálja a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fogalmát, összeköti a védelembévelettel, a rendszeres gyermekvédelmi támogatás folyósításával, valamint a szülő végzettségével, illetve a gyermek tartós nevelésbe adásával.

A (23) bekezdés szerint az intézményvezetőknek teljesítménypótlék-juttatásra 2006/07. tanévtől ad lehetőséget 80% mértékben, ami a további tanévekben 10-10%-kal emelkedik.

A közoktatási törvény legproblematiszabb változásai ennek 1., 2. és 3. sz. mellékleteiben jelennek meg [Klt. (24)-(33) bekezdései]. Ezek azok a pontok, amelyekben az önkormányzati lobbí a legjobban, de nem százszázalékosan tudta érvényesíteni érdekeit. Sok munkakör „ajánlott”, és nem „kötelező” kategóriába került. Az igazgató, a pedagógus munkája továbbra is kötelező, de alku tárgyává váltak pl. a vezetőhelyettesek (igazgatóhelyettes, óvodavezető-helyettes, gyakorlatioktatás-vezetőhelyettesek stb.), a szabadidőszervező, a gyermek- és ifjúsági felelős, a pedagógiai és gyógypedagógiai asszisztensek, ápolók, hangszerkarbantartó stb. megbízásai. A középiskolákban 300 fő felett kötelező a számítástechnikai rendszergazda alkalmazása. Az új szabályok szerint is az ellátandó feladatoktól függően ajánlott megoldani a gazdasági, ügyviteli, műszaki, kisegítő, karbantartó, fűtő, udvari munkás, portás stb. munkakörökben való foglalkoztatást. Az új szabályozás is megengedi további vezetői megbízások, további pedagóguslétszám növelését, speciális végzettségűek közalkalmazotti vagy megbízások jogviszonyban való foglalkoztatását (pl. tűz- és munkavédelem, HACCP). A jogszabály ezután is tartalmazza a technikai létszámot és kiszámításának módját, de ez is csak ajánlott, vagyis alku tárgya. Látszólag súlyos a helyzet, de arról szó sincs, hogy a kötelező feladat ellátása ellehetetlenülne. A helyi érdekegyeztetés keretében

maximálisan érvényre kell juttatni a közoktatási törvény szakmai előírásait, meg kell teremteni az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket.

Végre kimondja a Klt. 91. § (26) bekezdése, hogy a közoktatási intézmények részt vesznek más ágazatokhoz tartozó feladatok végzésében, pl. az óvoda, napközi, tanulószoba, étkezés gyermek- és egészségvédelmi feladat; a tankönyv, tanszer, ingyenes és kedvezményes étkeztetés, természetben nyújtott szolgáltatás, a kollégiumi szálláshely nem oktatási feladat. Így a nemzetközi összehasonlításokba ezt is be kell számítani; mindjárt más az egy főre jutó gyermeklétszám, és más a szigorúan vett oktatás részesedése a bruttó nemzeti termékben (Kt. 1. sz. melléklet második rész 3-4. pont),

A (29) bekezdés újrafoglalmazta a kötelező óraszámra szóló rendelkezések II/8. pontját, kimondva: „A pedagógus az órák között szünetben a tanuló felügyeletével, a következő tanóra előkészítésével összefüggő feladatokat látja el. A teljes munkaidő tanítási órákkal le nem kötött részében munkaköri feladatként – a munkaköri leírásában foglaltak szerint vagy a munkáltató utasítása alapján – ellátja a nevelő és oktató munkával összefüggő egyéb feladatokat, így különösen: felkészül a foglalkozásokra, tanítási órákra, előkészíti azokat, értékeli a gyermekek, tanulók teljesítményét; elvégzi a pedagógiai tevékenységéhez kapcsolódó ügyviteli tevékenységet, részt vesz a nevelőtestület munkájában, a hátrányos helyzetű tanulók és a tehetséges tanulók képességeinek fejlesztésében, az iskola kulturális és sportéletének, a szabadidő hasznos eltöltésének megszervezésében, a gyermekek, tanulók felügyeletének ellátásában, a diákmozgalom segítségével, a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével, a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtásában, az intézményi dokumentumok készítésében. A pedagógus e bekezdés alapján végzett munkája kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítéssel is elismerhető.” (Kt. 1. sz. melléklet harmadik rész.)

A Klt. 91. § (30)-(32) bekezdéseiben az adatkezelést is újrászabályozták, és bevezetik a pedagógusok, az oktató-nevelő munkát közvetlen segítő munkakörökben foglalkoztatottak és a tanuló azonosítószám-rendszerét. Ennek részleteit a 20/1997. (II. 16.) sz. Kormányrendelet szabályozza, elég bonyolult feladat az első ízbeni végrehajtás.

A (33) bekezdés arról intézkedik, hogy az átlaglétszám alatti osztályok esetén az 52. § (7) bekezdése szerinti időkeretet kettővel el kell osztani.

Tudom, hogy az új feladatok, új szabályozás megismerése időigényes, de a költségvetés készítése sürgős. A működés biztonságos megtervezése feltétele a nevelési-oktatási intézmények zavartalan működésének. Reméljük, hogy az intézményvezetők és a szakszervezeti tisztségviselők együtt, egymást segítve, támogatva eredményesen képviselik az óvoda, az iskola, a kollégium érdekeit, és meg tudják győzni az önkormányzati testületeket arról, hogy feladatarányos és biztonságos költségvetést alkossanak, s azzal tervszerűen gazdálkodjanak.

Dr. Horváth Péter szakértő

Szolgáltatások PSZ-tagoknak

Ezúttal a PSZ-tagsági kártyával igénybe vehető néhány újabb kedvezményről, illetve a tagkártyahasználattal kapcsolatos fontos tudnivalókról adunk tájékoztatást.

Új kedvezmények:

- **Újságelfizetés:** Bővült a kedvezményesen megrendelhető újságok száma. A Sanoma Kiadó és a HVG mellett (ezeket már korábban közöltük), az Axel Springer Kiadó kiadványaira is kedvezményesen lehet előfizetni. A megyei napilapok többsége is bekerült a kedvezményesen előfizethető újságok közé. (Pl.: Új Dunántúli Napló, Somogyi Hírlap, Tolnai Néplírság, Nógrád és Heves megyei hírlap stb.) Az újságelfizetések a MAKASZ weboldalán rendelkezhetők meg, de igény esetén kérhető faxon (357-6464), illetve levélben is elküldhető a megrendelés. (MAKASZ 1193 Bp., Üllői út 283.)

- **CASCO:** Generali-Providencia Biztosító Rt 2005. február 15-től **Casco biztosítás kötelese esetén 5%** kedvezményt biztosít minden PSZ-MAKASZ igazolvánnyal rendelkező részére. Szerződés kötése a Generali-Providencia minden értékesítési pontján, ahol az igazolvány felmutatásával vehető igénybe a kedvezmény.

- **Könyvvásárlás:** a PSZ-MAKASZ-tagok **10-70%-s kedvezménnyel** tudnak könyveket vásárolni a Bookline Online Könyvtárházban és összegzathatáról függetlenül ingyenes házhozszállítással az ország egész területén. Tagjaink a karácsonyi hónapban több százezer forintot megtakarítottak. A kedvezmény igénybe vétele igen nagy népszerűségnek örvend, viszont szeretnénk megegyezően felhívni a figyelmüket, hogy csak a www.makasz.hu weboldalról, a „kártyával rendelkezőknek” fenntartott helyről a Bookline logóra kattintva tudják igénybe venni a kedvezményt és az ingyenes házhozszállítást.

A kedvezményrendszer egészéről a www.makasz.hu weboldalon tájékozódhatnak. A weboldal bal felső sarkában a „kártyával rendelkezőknek” fenntartott helyen a név és a kártyaszám pontos beírása után lehet eljuttatni egy zárt területre, ahol bizonyos szolgáltatásokat meg lehet rendelni. (Pl. AGIP, internet, újságelfizetések, könyvvásárlás) Fontos! A zárt terület bal alsó sarkában van az „Adataim” mező, mely kitöltése nélkül a szolgáltatásokat nem tudják igénybe venni. Ezért kérjük, hogy ezt mindenképpen töltsék ki a kedvezmények megrendelése előtt. Ezután lehet a megfelelő kedvezményekre rákattintva regisztrálni a szolgáltatásokat. Ha mégis kérdés merül fel a regisztrációval kapcsolatban, kérjük, hívják a MAKASZ irodáját: az (1) 357-10-74-es telefonon, ahol kollégáink szívesen segítenek.

A KÖZALKALMAZOTTAK GARANTÁLT ILLETMÉNYE

A fizetési osztályok első fizetési fokozata szerinti garantált illetmények havi összege forintban, valamint a fizetési fokozatokhoz tartozó legkisebb szorzószámok 2005. január 1-jétől

Fiz. fokozat	Fizetési osztály									
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	57 000	60 200	62 400	64 500	75 000	107 200	112 600	115 200	128 600	142 000
2.	1,025	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	1,06	1,06	1,06
3.	1,050	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08	1,12	1,12	1,12
4.	1,075	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,18	1,18	1,18
5.	1,100	1,16	1,16	1,16	1,16	1,17	1,17	1,24	1,24	1,24
6.	1,125	1,20	1,20	1,20	1,20	1,22	1,22	1,30	1,30	1,30
7.	1,150	1,24	1,24	1,24	1,24	1,27	1,27	1,36	1,36	1,36
8.	1,175	1,28	1,28	1,28	1,28	1,32	1,32	1,42	1,42	1,42
9.	1,200	1,32	1,32	1,32	1,32	1,37	1,37	1,48	1,48	1,48
10.	1,225	1,36	1,36	1,36	1,36	1,42	1,42	1,54	1,54	1,54
11.	1,250	1,40	1,40	1,40	1,40	1,47	1,47	1,60	1,60	1,60
12.	1,275	1,44	1,44	1,44	1,44	1,52	1,52	1,66	1,66	1,66
13.	1,300	1,48	1,48	1,48	1,48	1,57	1,57	1,73	1,73	1,73
14.	1,325	1,52	1,52	1,52	1,52	1,62	1,62	1,80	1,80	1,80

A 2005. január 1-jei közalkalmazotti illetménytáblázat bértételei (Ft/hó)

Fiz. fokozat	Fizetési osztály									
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	57 000	60 200	62400	64500	75000	107200	112600	115200	128600	142000
2.	58 400	62600	64900	67100	78000	111500	117100	122100	136300	150500
3.	59 900	65000	67400	69700	81000	115800	121600	129000	144000	159000
4.	61 300	67400	69900	72200	84000	120100	126100	135900	151700	167600
5.	62 700	69800	72400	74800	87000	125400	131700	142800	159500	176100
6.	64 100	72200	74900	77400	90000	130800	137400	149800	167200	184600
7.	65 600	74600	77400	80000	93000	136100	143000	156700	174900	193100
8.	67 000	77100	79900	82600	96000	141500	148600	163600	182600	201600
9.	68 400	79500	82400	85100	99000	146900	154300	170500	190300	210200
10.	69 800	81900	84900	87700	102000	152200	159900	177400	198000	218700
11.	71 300	84300	87400	90300	105000	157600	165500	184300	205800	227200
12.	72 700	86700	89900	92900	108000	162900	171200	191200	213500	235700
13.	74 100	89100	92400	95500	111000	168300	176800	199300	222500	245700
14.	75 500	91500	94800	98000	114000	173700	182400	207400	231500	255600

A fizetési osztályok első fizetési fokozata szerinti garantált illetmények havi összege forintban, valamint a fizetési fokozatokhoz tartozó legkisebb szorzószámok 2005. szeptember 1-jétől

Fiz. fokozat	Fizetési osztály									
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	59600	62900	65200	67400	78400	112000	117700	120400	134400	148400
2.	1,025	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	1,06	1,06	1,06
3.	1,050	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08	1,12	1,12	1,12
4.	1,075	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,18	1,18	1,18
5.	1,100	1,16	1,16	1,16	1,16	1,17	1,17	1,24	1,24	1,24
6.	1,125	1,20	1,20	1,20	1,20	1,22	1,22	1,30	1,30	1,30
7.	1,150	1,24	1,24	1,24	1,24	1,27	1,27	1,36	1,36	1,36
8.	1,175	1,28	1,28	1,28	1,28	1,32	1,32	1,42	1,42	1,42
9.	1,200	1,32	1,32	1,32	1,32	1,37	1,37	1,48	1,48	1,48
10.	1,225	1,36	1,36	1,36	1,36	1,42	1,42	1,54	1,54	1,54
11.	1,250	1,40	1,40	1,40	1,40	1,47	1,47	1,60	1,60	1,60
12.	1,275	1,44	1,44	1,44	1,44	1,52	1,52	1,66	1,66	1,66
13.	1,300	1,48	1,48	1,48	1,48	1,57	1,57	1,73	1,73	1,73
14.	1,325	1,52	1,52	1,52	1,52	1,62	1,62	1,80	1,80	1,80

A 2005. szeptember 1-jétől hatályos közalkalmazotti illetménytáblázat bértételei (Ft/hó)

Fiz. fokozat	Fizetési osztály									
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	59600	62900	65200	67400	78400	112000	117700	120400	134400	148400
2.	61100	65400	67800	70100	81500	116500	122400	127600	142500	157300
3.	62600	67900	70400	72800	84700	121000	127100	134800	150500	166200
4.	64100	70400	73000	75500	87800	125400	131800	142100	158600	175100
5.	65600	73000	75600	78200	90900	131000	137700	149300	166700	184000
6.	67100	75500	78200	80900	94100	136600	143600	156500	174700	192900
7.	68500	78000	80800	83600	97200	142200	149500	163700	182800	201800
8.	70000	80500	83500	86300	100400	147800	155400	171000	190800	210700
9.	71500	83000	86100	89000	103500	153400	161200	178200	198900	219600
10.	73000	85500	88700	91700	106600	159000	167100	185400	207000	228500
11.	74500	88100	91300	94400	109800	164600	173000	192600	215000	237400
12.	76000	90600	93900	97100	112900	170200	178900	199900	223100	246300
13.	77500	93100	96500	99800	116000	175800	184800	208300	232500	256700
14.	79000	95600	99100	102400	119200	181400	190700	216700	241900	267100

Az önkormányzatok közoktatással összefüggő állami költségvetési forrásai

Az összeállítás a 2005. évi költségvetési törvény 3. és 8. számú melléklete, illetve 57. és 60. §-ai alapján készült.

Területek, jogcímek	Normatív támogatás					
	2003	Ft/fő	2004	Ft/fő	2005	Ft/fő
Óvodai nevelés		182 000		189 000		199 000
- Kiegészítő hozzájárulás 2005. szept. 1-től						10 000*
Iskolai oktatás						
- Általános iskolai oktatás						
- Iskolai oktatás 1-4. évfolyam		187 000		193 000		204 000
- Iskolai oktatás 5-8. évfolyam		194 000		202 000		212 000
- Kiegészítő hozzájárulás 1-8. évfolyam 2005. szept. 1-től						10 000*
- Iskolai oktatás 9-13. évfolyam		240 000		248 000		262 000
Iskolai szakképzés						
- Szakmai-elméleti oktatás		190 000		197 000		210 000
- Szakmai gyakorlati képzés		102 000		106 000		112 000
Különleges gondozás keretében nyújtott ellátás						
- Gyógypedagógiai ellátás		430 000		444 000		464 000
- Kiegészítő hozzájárulás 2005. szept. 1-től						10 000*
- Gyógypedagógia középfokon		-		-		464 000
- Korai fejlesztés, gondozás		225 000		235 000		240 000
- Fejlesztő felkészítés		-		-		325 000
Alapfokú művészetoktatás						
- Zeneművészeti ágon		100 000		105 000		105 000
- Képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ágon		66 000		68 000		59 000
Bentlakásos közoktatási intézményi ellátás (nevelés-oktatás + szállás)						
- Kollégiumi, externátusi nevelés, ellátás		330 000		332 000		220 000 + 130 000
- Sajátos nevelési igényű tanulók kollégiuma		670 000		710 000		520 000 + 240 000
Kiegészítő hozzájárulás egyéb közoktatási feladatokhoz						
- Óvodában, iskolában, kollégiumban szervezett intézményi étkeztetés		20 000		20 000		20 000
- Ingyenes óvodai		-		-		60 000
- Általános iskolai napközis foglalkozás		20 000		22 000		23 000
Normatív, kötött felhasználású támogatások						
- pedagógus-szakvizsga és –továbbképzés		14 500		15 000		15 000
- középiskolai pedagógus felkészítése a kétszintű érettségire						10 000
- pedagógusszakkönyv-vásárlás		14 000		14 000		14 000
- tanulók tankönyvvásárlása (általános hozzájárulás)		2 400		2 400		2 400
- kiegészítő támogatás az ingyenes tankönyvvásárláshoz		5 600		150-400 %*		150 -400%**
- diákspport támogatása		1 200		1 300		1 300
- kulturális, szabadidős egészségfejlesztési feladatok		-		-		1 000
- szakmai és informatikai fejlesztési feladatok						differentiáltan 2 600
• Illetménypótlék számítási alapja		17 100		VII. 1-től 18 200		18 900
• Kiemelt munkavégzésért		3 900		IX. 1-től 5 000		IX. 1-től 5 250

* A 2005-6. tanévtől induló kezdő évfolyamokon 65%, a korábbiaknál 50% átlaglétszám esetén.

** A kiegészítő ingyenes tankönyvtámogatás az általános normatíva (2.400 Ft/fő) 150%-a az 1-4., 300%-0 az 5-8., 400%-a a 9-13. évfolyamon.

Ismét módosult a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. számú törvény (Kjt.)

Melyek ezek a módosítások, és milyen jogalkalmazási, értelmezési problémákat jeleznek a panaszos levelek, telefonok?

1) A Kjt. 2005. 01. 01. napjától történő alábbi módosításáról a 2004. évi CXXIV. számú törvény rendelkezett. (Kihirdetve a Magyar Közlöny 197. számában 2004. december 21. napján.)

Módosult:

- a) a Közalkalmazottak Országos Munkaügyi Tanácsa (KOMT) összetétele,
- b) a szakszervezeti reprezentativitás szabályai munkáltatói, területi-helyi, ágazati és országos szinten.

c) a kollektív szerződés kötésének szabályai.

ad a)

A Kjt. módosított 5. § (2) bekezdése értelmében: „A KOMT-ban a Kormány

a) a reprezentatív, valamint az alapszabályában meghatározott országos szakszervezeti konföderációk, továbbá

b) az alapszabályában meghatározott országos önkormányzati érdekképviselői szervezetek képviselőivel egyeztet.

(5) E törvény II. részének alkalmazásában országos szakszervezeti konföderáción ágazati szakszervezeteket, illetve ágazati szakszervezeti szövetségeket tömörítő, legalább három különböző ágazatot képviselő munkavállalói érdekképviselői szervezetet kell érteni.”

A módosítás az országos reprezentativitás meghatározása miatt a Közalkalmazottak Országos Munkaügyi Tanácsa összetételéről szóló törvényi szabályozást pontosítja.

ad b) A reprezentativitást a Kjt. módosított 9. §-a szerint kell megállapítani.

„Kjt. 9. § (1) A munkáltatónál azt a szakszervezetet kell reprezentatívnak tekinteni,

a) melynek a munkáltatónál közalkalmazotti jogviszonyban álló tagjai létszáma eléri a munkáltató által foglalkoztatott közalkalmazottak létszámának 10 %-át, vagy

b) amely munkahelyi szervének az azonos foglalkozási csoporthoz (szakmához) tartozó közalkalmazottaknak legalább kétharmada tagja, de legalább a munkáltatónál foglalkoztatott közalkalmazottak létszámának 5%-a.

(2) Területi-helyi szinten azt a szakszervezetet kell reprezentatívnak tekinteni,

a) amely közalkalmazotti jogviszonyban álló tagjainak száma eléri az önkormányzat által fenntartott munkáltatók által foglalkoztatott közalkalmazottak létszámának 10%-át, vagy

b) amely közalkalmazotti jogviszonyban álló tagjainak száma eléri az önkormányzat által fenntartott munkáltatóknál az adott ágazatban foglalkoztatott közalkalmazottak létszámának 10%-át, vagy

c) amely az önkormányzat által fenntartott munkáltatók legalább 20%-ában reprezentatív, legalább egy ágazatban.

„(3) Ágazati szinten azt a szakszervezetet kell reprezentatívnak tekinteni, amely közalkalmazotti jogviszonyban álló tagjainak száma eléri az ágazatban foglalkoztatott közalkalmazottak létszámának 10%-át.

(4) Országos szinten azt az országos szakszervezeti konföderációt kell reprezentatívnak tekinteni, amelynek legalább három reprezentatív ágazati szakszervezet a tagja, és tagszervezetei a közalkalmazottak legalább 5%-át képviselik.”

A módosítás a jövőben tehát nem a közalkalmazotti tanácsi választásokon elért eredményhez, hanem a szakszervezet taglétszámához kötve határozza meg a munkáltatói, területi-helyi szintű, az ágazati, valamint az országos közalkalmazotti érdekképviselői szervezet reprezentativitását. A konzultáció elősegítése érdekében a reprezentativitás feltételrendszerét illetően mind a közalkalmazottak összességéhez, mind szakmához, ágazathoz tartozás szerint meghatározott csoportjukhoz való viszonyítást lehetővé tevő rugalmas szabályokat fogalmaz meg.

A törvényt módosító 2005. 01. 01. napján lépett hatályba.

Az érdekegyeztetésben való részvétellel jogosító reprezentativitás új szabályai alapvető változást jelentenek.

Erre figyelemmel nagy jelentőséggel bírnak az alábbi átmeneti szabályok:

„- A Kjt. 91. §-a szerint a 2004. október 31-ig lejárt mandátum miatt, illetve a 2004. október 31-ét követően tartott közalkalmazotti tanácsválasztások eredménye alapján 2005. március 31-i hatállyal megállapított reprezentativitást irányadónak kell tekinteni az e törvény hatályba lépésekor működő közalkalmazotti tanács megszűnésének időpontjáig, de legkésőbb 2008. március 31-ig. A reprezentativitást 2005. március 31-ét követően minden harmadik év március 31-ével ismételtlen meg kell állapítani.

- Amennyiben a szakszervezet, szakszervezeti szövetség, illetve országos szakszervezeti konföderáció a Kjt. módosított 9. §-ában meghatározott feltételeknek megfelel, az előző bekezdésben meghatározott átmeneti időszakban is reprezentatívnak minősül.”

A Kjt. módosított 15. §-a felhatalmazza a kormányt, hogy a KOMT-ban történt egyeztetést követően rendeletben határozza meg a reprezentativitás feltételei igazolásának rendjét.

A kormányrendelet tervezetének szakértői egyeztetése folyamatban van, arról hatálybalépését követően tájékoztatást adunk.

Mindaddig hatályban van – és értelemszerűen alkalmazandó – azonban a közalkalmazotti tanácsi választással kapcsolatos egyes kérdésekről szóló jelenleg hatályos 175/1998. (IX. 30.) Korm. rendelet.

ad c)

A Kjt. új 12/A. §-a az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„12/A. § (1) A munkáltatónál működő egyetlen szakszervezet jogosult a munkáltatóval a kollektív szerződést megkötni, ha közalkalmazotti jogviszonyú tagjainak száma eléri a munkáltató által foglalkoztatott közalkalmazottak létszámának 25%-át.

(2) Ha a munkáltatónál több szakszervezet rendelkezik képviselővel, a kollektív szerződést valamennyi szakszervezet együttesen kötheti meg. Ennek feltétele, hogy a szakszervezetek közalkalmazotti jogviszonyban álló tagjainak száma eléri a munkáltató által foglalkoztatott közalkalmazottak létszámának 25%-át.

(3) Ha a szakszervezetek együttes kollektív szerződés-kötése a (2) bekezdés alapján nem lehetséges, a reprezentatív szakszervezetek együttesen köthetik meg a kollektív szerződést, feltéve, ha a szakszervezetek közalkalmazotti jogviszonyú tagjainak száma eléri a munkáltató által foglalkoztatott közalkalmazottak létszámának 25%-át.

(4) Ha a szakszervezetek együttes kollektív szerződés-kötése a (3) bekezdés alapján nem lehetséges, a kollektív szerződést a munkáltatóval az a szakszervezeti kötheti meg, amely közalkalmazotti jogviszonyú tagjainak száma eléri a munkáltató által foglalkoztatott közalkalmazottak létszámának 50%-át.

(5) Ha az (1) bekezdésben foglalt esetben a szakszervezet, illetve a (2)-(4) bekezdés esetén a szakszervezetek kollektív szerződés-kötése nem lehetséges, a kollektív szerződés megkötésére irányuló tárgyalást le lehet folytatni, de a kollektív szerződés megkötéséhez szükséges a közalkalmazottak jóváhagyása. A közalkalmazottaknak erről szavazniuk kell. A szavazás akkor érvényes, ha azon a közalkalmazottak legalább 50%-a részt vesz.

(6) Ágazati kollektív szerződés megkötése esetén az (1)-(5) bekezdést megfelelően, az ágazat közalkalmazottai létszámát alapul véve, kell alkalmazni.”

A módosításra a szakszervezeti reprezentativitás szabályainak koncepcionális változása miatt került sor.

Felhívom a figyelmet a következőkre:

- A kollektív szerződés megkötéséhez mind a korábbi – Mt. 33. §-ában – mind a módosított – Kjt. 12/A. § – rendelkezések minősített, magasabb szakszervezeti reprezentativitást írtak elő.

- a korábbi reprezentativitási szabályok betartásával kötött kollektív szerződések változatlanul érvényben vannak. A Mt. 40. § ugyanis az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„40. § (1) A munkáltató vagy a szakszervezet jogutód nélküli megszűnésével a kollektív szerződés hatályát veszti. Ha a kollektív szerződést több munkáltató, illetve munkáltatói érdekképviselői szervezet vagy több szakszervezet kötötte, a kollektív szerződés csak valamennyi munkáltató, illetve szakszervezet jogutód nélküli megszűnése esetén veszti hatályát.

(2) A munkáltató, illetve a szakszervezet jogutóddal történő megszüntése a kollektív szerződés hatályát nem érinti.”

Amennyiben a kollektív szerződést kötő szakszervezet nem szűnt meg jogutód nélkül, csupán a KSZ kötéséhez megkívánt reprezentativitását veszítette el, a KSZ nem veszti hatályát. Tekintettel azonban arra, hogy a KSZ módosítására a megkötésére irányadó szabályokat kell alkalmazni, a módosításról a szakszervezet már csak akkor állapodhat meg, ha a módosítást a közalkalmazottak – a fent ismertetett Kjt. új 12/A. § (5) bekezdésében meghatározott módon – jóváhagyták.

2) A Kjt.-t 2005. 01. 01. napjával módosította a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló CXXXV. számú törvény 87. §-a is. (Kihirdetve a Magyar Közlöny 2002. számában 2004. december 27-én.)

a) A Kjt. 25. § (1) bekezdése új e) ponttal egészült ki, mely szerint:

„a közalkalmazotti jogviszony megszűnik a 65. életév betöltésével, kivéve, ha más törvény ettől eltérően rendelkezik. Az MTA rendes és levelező tagjai, az MTA doktorai, illetve az Akadémiai tv. 28. §-a alapján ezekkel egyenértékű tudományos fokozatokkal rendelkezők esetében a 70. életév betöltésével.”

A hatálybalépésről a módosító törvény 120. § (3) bekezdés b) pontja a következők szerint rendelkezik:

„b) az e törvény 87. §-ával megállapított, a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 25. §-a (1) bekezdése e) pontjának hatálybalépését megelőzően az a közalkalmazott, aki a 65. életévét betöltötte vagy 2005. július 1-jéig tölti be, annak jogviszonya 2005. július 1-jén szűnik meg.”

- A módosítás egyéni képviselői indítvány eredménye, az szakszervezetünk a kötelező egyeztetési eljárásban nem ismerhette meg.

- A közalkalmazotti jogviszony a törvény erejénél fogva szűnik meg, következésképpen a közalkalmazott felmentési időre nem jogosult, végkielégítés, pedig a Kjt. 37. § (2) bekezdésének tilalma folytán nem illeti meg.

- A módosítás ugyanakkor – véleményem szerint - a munkáltatói jogkör durva megsértése is, mert az intézmény vezetője nem döntheti el, hogy az egyébként a Kjt. 37/B. § (1) bekezdés a) pontja alapján nyugdíjasként minősülő közalkalmazottat –ha munkája, tapasztalata nélkülözhetetlen - továbbfoglalkoztatja, vagy a közalkalmazotti jogviszonyt felmentéssel megszünteti-e.

- A törvényt módosítást hatásvizsgálat, statisztikai felmérés nem előzte meg, türelmi idő nincs.

- A kihirdetést követő rövid idő alatt szerzett tapasztalatok azt bizonyítják, hogy számos oktatási-nevelési intézményben a feladatellátás is veszélybe kerül az érintett pedagógusok távozásával.

Tanulmányozzuk a Magyar Köztársaság Alkotmányát, a diszkriminációt tiltó, esélyegyenlőséget deklaráló EU Irányelveket és alkotmányossági panasz előterjesztését tervezzük.

b) Az előző módosításhoz hasonlóan a Kjt. 68. §-ának újabb módosítására is előzetes egyeztetés nélkül, egyéni képviselői indítvány alapján került sor.

A szabály a 2004. 02. 01. napjával a 13. havi illetmény helyébe lépett egyhavi illetmény kifizetésének korlátozását jelenti.

„68. § A közalkalmazott minden naptári évben – külön juttatásként – egyhavi illetményére jogosult, amennyiben január 1-jén közalkalmazotti jogviszonyban áll, kivéve, ha:

- 30 napnál hosszabb fizetés nélküli szabadságon van,
- gyermekgondozási segélyben, illetve
- gyermekgondozási díjban részesül.

A juttatás kifizetéséről január 16-án – amennyiben ez szombatra vagy vasárnapra esik, akkor az ezt követő első munkanapon – kell rendelkezni. A juttatás mértékének alapja a január hónapra irányadó illetmény.”

Emlékeztetül:

- A korábbi szabályozás szerint a 13. havi illetmény mindég az előző naptári évre járt, és utólag kellett kifizetni a következő év január hónapjában, de a munkáltató döntésétől függően kifizethető volt decemberben is.

- 2004. januárjában, - vagy a munkáltató döntésétől függően még a tárgyév decemberében - tehát a 2003. évre járó 13. havi illetményt fizették ki.

- A jogszabály 2004. 02. 01. napján módosult, visszamenő hatályt nem tartalmazott, 2004 évre tehát 2004. januári kifizetésről nem lehetett szó, következésképpen 2004 évre egyhavi juttatás nem jár.

Mint arról korábban lapunkban beszámoltunk szakszervezetünk a 13. havi illetmény 2004. évre történő kifizetését kizáró korábbi módosítás ellen minden érdekegyeztető fórumon tiltakozott.

c) A Kjt. 77. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, és a következő (2) bekezdéssel egészül ki, a jelenlegi (2) bekezdés számozása (3) bekezdésre változik:

„(1) A közalkalmazottat a munkáltató meghatározott munkateljesítmény elérésének, illetve átmeneti többletfeladatok – ide nem értve az átirányítást – teljesítésének ösztönzésére a megállapított személyi juttatások előirányzatán belül egyszeri, vagy meghatározott időre szóló, havi rendszerességgel fizetett keresetkiegészítésben részesítheti.

(2) A keresetkiegészítés feltételeit a kollektív szerződés, ennek hiányában a munkáltató állapítja meg.”

A módosítás lényege:

- A módosítás a Mt. 83/A. §-ában írtakkal összhangban a „helyettesítés” helyett az „átirányítás” fogalmát használja, ezzel összhangot teremtve a két törvény fogalomrendszerében.

- Meghatározza a keresetkiegészítés forrását, amennyiben azt a megállapított személyi juttatások előirányzatán belül, annak terhére engedi kifizetni.

- Egyértelművé teszi, hogy a keresetkiegészítés egyszeri kifizetésre is sor kerülhet.

- Az új (2) bekezdés a keresetkiegészítés feltételeinek megállapítását írja elő.

d) A Kjt. 78/A. §-sal egészült ki:

„(1) Az állam készfizető kezességet vállal a közalkalmazott által a lakás építéséhez, vásárlásához hitelintézetektől igényelt – a lakáscélú állami támogatásokról szóló jogszabály szerint kamattámogatott – kölcsön összegének a hitel fedezetétül szolgáló, hitelcél szerinti lakásingatlan hitelbiztosítéki értékének 60%-át meghaladó részére, legfeljebb e hitelbiztosítéki érték 100%-áig.”

A következő bekezdések az állami készfizető kezesség további feltételeit, és eljárási rendjét szabályozzák.

E rendelkezések fogadtatásáról még nincsenek tapasztalataink, ezért arról beszámolni sem tudunk.

Kérjük szakszervezeti tisztségviselőinket, hogy e lehetőségről a tagságot megfelelően tájékoztassák, tapasztalataikat közöljék.

d) A Kjt. egyetlen igaz örömmel fogadható módosításának az illetménytábla változása, a besorolási illetmények emelése tekinthető.

A telefonok, és levelek sokasága azonban máris negatív fenntartói magatartásról számol be.

- Több esetben nem engedik meg az emelt illetménnyel történő átsorolások elkészítését, sőt az is előfordult, hogy a már továbbított átsorolások visszavonására, és a december havi illetményekkel történő újbóli elkészítésére utasították az intézményvezetőket.

- A 2005. 01. 16-án fizetendő egyhavi illetményt törvénysértő módon szintén a decemberi illetménnyel engedik kifizetni.

- A különbözetek kifizetésére csak az önkormányzati költségvetések elfogadását követően kerülhet sor.

Az eljárás nem ismeretlen, de egyértelműen törvénysértő, ugyanakkor a különbözetek késedelmes kifizetése miatt a közalkalmazottaknak kamatigénye keletkezik.

- Általános törekvés, hogy az illetményemelést a munkáltató döntése alapján biztosított illetményrész „felhasználásával” szándékoznak végrehajtani.

Korábban már közreadtuk (lásd lapunk 2003. márciusi PL-útmutatóját) annak a jogerős ítéletnek a kivonatát, amely bizonyítja a bírói gyakorlatot, nevezetesen azt, hogy a kinevezés, átsorolás részévé vált illetményrész nem csökkenthető, nem vonható el.

Kérjük intézményi alapszervezeteink tisztségviselőit, hogy a munkáltatók, a települési szinten az érdekegyeztetésben résztvevő tisztségviselőinket, pedig arra, hogy a fenntartók figyelmét erre hívják fel.

Amennyiben szakszervezeti tagjaink kinevezése a fent leírtak szerint hátrányosan módosul, úgy egy munkaügyi perben jogi képviselőtük – kérelmükre – ellátjuk.

Dr. Selmeciné dr. Csordás Mária
vezető jogtanácsos

AMIT A PRÉMIUMÉVEK PROGRAMRÓL TUDNI KELL

A prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló 2004. évi CXII. törvényt (PP. tv.) az Országgyűlés 2004. december 13-ai ülésnapján fogadta el, kihirdetésére a Magyar Közlöny 197. számában került sor.

Kormányzati szándék szerint a prémiumévek program az idősebb, nyugdíj előtt álló közalkalmazottak számára nyújt gondoskodó lehetőséget a közszférából történő kivonulásra.

A közalkalmazott prémiumévek programban történő részvételének feltételei egyfelől a közszférában eltöltött időt és az életkort veszik figyelembe, másfelől a további foglalkoztatás ellehetetlenülését kívánják kompenzálni.

[Tekintettel arra, hogy a törvény nem magyaráz meg minden, az alkalmazásához nélkülözhetetlen jogszabályi rendelkezést szükségesnek tartjuk ezt magunk megtenni.

Figyelemmel arra is, hogy a törvény hatálya a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. számú törvény (Ktv.), valamint a Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. számú törvény (Mt.) XII. fejezete hatálya alá tartozó köztisztviselőkre, ügykezelőkre, munkavállalókra illetve munkáltatóikra is kiterjed, az idézett jogszabályi rendelkezéseknél *dőlt betűvel jelezzük* a közalkalmazottak tekintetében alkalmazandókat.]

I.

A törvény 3. § (1) bekezdése értelmében:

A prémiumévek programban való részvétel feltétele, hogy

a) *a programban részt vevő legfeljebb 3 éven belül előrehozott öregségi nyugdíjra **vagy** öregségi nyugdíjra jogosulttá válik, feltéve, hogy előrehozott öregségi nyugdíjra nem jogosult, illetve csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjban nem részesül,*

b) *a programban részt vevő rendelkezik legalább huszonöt év közszférában jogviszonyban töltött idővel,*

c) *a programban részt vevő további foglalkoztatására a Ktv. 17. § (1) bekezdés a)-c) pontjában, illetőleg a Kjt. 30. § (1) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott okból, vagy az Mt. 89. § (3) bekezdése szerint a munkáltató működésével összefüggő okból nincs lehetőség, és*

d) *a határozatlan idejű kinevezéssel rendelkező programban részt vevő hozzájárul határozatlan idejű foglalkoztatásra irányuló jogviszonyának határozott idejű jogviszonnyá történő módosításához, és elfogadja foglalkoztatásra irányuló jogviszonya tekintetében a prémiumévek programban történő részvétellel összefüggésben e törvényben meghatározott, a Ktv.-ben, a Kjt.-ben, illetve az Mt.-ben foglaltaktól eltérő szabályokat.*

A feltételek legfontosabbika, hogy a programban való részvételle az egyéb feltételek teljesítése esetén is csak akkor kerülhet sor, ha az érintett közalkalmazott azt saját akaratából választja.

A munkáltató köteles felajánlani a programban való részvétel lehetőségét a feltételeknek megfelelő közalkalmazott számára. Egyúttal tájékoztatási kötelezettség is terheli őt a program szabályait illetően. **A közalkalmazotti jogviszony felmentéssel történő megszüntetéséről rendelkező munkáltatói határozat jogellenes, amennyiben e kötelezettségét a munkáltató elmulasztotta.**

Mint látjuk mind a munkáltatónak, mind a közalkalmazottnak megfelelően tájékoztatni kell lennie az irányadó jogszabályi rendelkezéseket illetően:

- A munkáltatónak azért, hogy felajánlasi, tájékoztatási kötelezettségének eleget tudjon tenni.
- A közalkalmazottnak azért, hogy a programban történő részvételtől dönteni tudjon.

II.

A törvény értelmező szabályai (2. §)

E törvény alkalmazásában:

1. *foglalkoztatásra irányuló jogviszony:* a közszolgálati, a közalkalmazotti jogviszony, illetőleg a munkaviszony;

2. *programban részt vevő:* az az 1. §-ban meghatározott köztisztviselő, közalkalmazott, ügykezelő, illetőleg munkavállaló, aki megfelel a 3. § (1) bekezdésében előírt feltételeknek;

3. *közszférában jogviszonyban töltött idő:* köztisztviselő esetében a Ktv. 72. § (1)-(4) bekezdése alapján közszolgálati jogviszonyként, közalkalmazott esetében a Kjt. 78/A. §-a alapján közalkalmazotti jogviszonyként elismert idő, munkavállaló esetén a munkaviszonyban töltött idő;

4. *korábbi illetmény:* a programban részt vevőnek a prémiumévek programba történő belépését közvetlenül megelőzően irányadó illetménye, munkabére az alábbiak szerint:

a) köztisztviselők esetében – megállapítása esetén – a Ktv. 44/B. §-a szerinti személyi illetmény, illetve a Ktv. 42. § (2) bekezdése, 45. §-a alapján az alapilletmény, az illetménykiegészítés és a rendszeres illetménypótlékok,

b) közalkalmazottak esetében a Kjt. 66. §-a alapján a kinevezésben foglalt illetménye, valamint a rendszeres illetménypótlékok,

c) munkavállalók esetén a személyi alapbér és a rendszeres bérpótlékok

együttes összege. A rendszeres illetménypótlékokat az Mt. 151/A. § (2)-(4) bekezdésében foglaltak megfelelő alkalmazásával kell megállapítani.

További magyarázatok a fenti rendelkezésekhez

3. pont

A közszférában jogviszonyban töltött időnek a Kjt. 87/A. §-a alapján elismert időt jelöli meg a PP. törvény.

Eszerint az alábbi jogviszonyokról van szó:

Kjt. 87/A. §

„87/A. § (1) E törvény alkalmazásakor közalkalmazotti jogviszonyban töltött időnek kell tekinteni

a) az e törvény hatálya alá tartozó munkáltatónál munkaviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban eltöltött időt,

b) a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény hatálya alá tartozó szervnél munkaviszonyban, közszolgálati jogviszonyban töltött időt,

c) a szolgálati jogviszony időtartamát, továbbá

d) a bíróságnál és ügyészségnél szolgálati viszonyban, munkaviszonyban, valamint

e) a hivatásos nevelő szülői jogviszonyban töltött időt.

(2) Ha jogszabály, kormányhatározat vagy a bíróság jogerős ítélete alapján megállapítható, hogy a munkaviszony megszüntetésére a közalkalmazott politikai vagy vallási meggyőződése, továbbá munkavállalói érdek-képviselői szervezetéhez való tartozása, illetve ezzel összefüggő tevékenysége miatt került sor, a munkaviszony megszüntetésétől 1990. május 2-áig a munkaviszonyban nem töltött időtartamot az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően a közalkalmazotti jogviszonyban töltött időbe be kell számítani.

(3) A közalkalmazott fizetési fokozatának megállapításánál az (1)-(2) bekezdésen túlmenően figyelembe kell venni

a) a munkaviszonynak azt az időtartamát, amely alatt a közalkalmazott a közalkalmazotti jogviszonyában betöltendő munkaköréhez szükséges iskolai végzettséggel vagy képesítéssel rendelkezett,

b) az 1992. július 1-jét megelőzően fennállt munkaviszony teljes időtartamát, továbbá

c) a sor- vagy tartalékos katonai szolgálatban, illetve a polgári szolgálatban eltöltött időt.

(4) A (3) bekezdéstől eltérően a közalkalmazotti jogviszonyban töltött idő számításakor figyelmen kívül kell hagyni a sor- vagy tartalékos katonai szolgálatnak, illetve a polgári szolgálatnak azt a tartamát, amely e § rendelkezése szerint egyébként közalkalmazotti jogviszonyban töltött időnek minősül.

(5) Ha a közalkalmazotti jogviszony megállapításakor azonos időtartamra több jogviszony vehető figyelembe, közülük erre az időre csak egy jogviszony számítható be.”

Nem tudni, hogy a jogalkotói szándék valóban e tágabban meghatározott jogviszonyok figyelembevételére irányult-e, de miután nem korlátozza a jogviszonyokat a Kjt.87/A. § (1)-(2).bekezdésére, így a (3).bekezdésben írt jogviszonyokat is számításba kell venni.

4/b pont

A közalkalmazott korábbi illetménye:

- a besorolás szerinti, un. garantált illetmény,

- a további szakképesítés hasznosításáért járó illetménynövekedés,
- a munkáltatói döntésen alapuló illetmény,
- rendszeres illetménypótlékok együttes összege.

További alkalmazandó jogszabályi rendelkezések

1) Kjt. 30. § (1) bekezdés a) és b) pontja:

„30. § (1) A munkáltató a közalkalmazotti jogviszonyt - a (3)-(4) bekezdésben foglalt korlátozással - felmentéssel akkor szüntetheti meg, ha

a) megszűnt a munkáltatónak az a tevékenysége, amelyben a közalkalmazottat foglalkoztatták;

b) az Országgyűlés, a Kormány, a miniszter vagy az önkormányzati képviselő-testület munkáltatót érintő döntése - különösen a feladatok változásából adódó átszervezés vagy a költségvetési támogatás csökkentése - következtében a közalkalmazott további foglalkoztatására nincs lehetőség;

2) Kjt. 37/B. §

37/B. § (1) E törvény alkalmazása szempontjából a közalkalmazott akkor minősül nyugdíjasnak, ha

a) a hatvankettedik életévét betöltötte és az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel rendelkezik (öregségi nyugdíjra való jogosultság), illetve

b) az a) pontban említett korhatár betöltése előtt öregségi nyugdíjban, vagy

c) kordedvezményes öregségi nyugdíjban, vagy

d) előrehozott (csökkentett összegű előrehozott) öregségi nyugdíjban, vagy

e) szolgálati nyugdíjban, vagy

f) korengedményes nyugdíjban, vagy

g) más, az öregségi nyugdíjjal egy tekintet alá eső nyugellátásban, illetőleg

h) rokkantsági (baleseti rokkantsági) nyugdíjban részesül.

(2) A közalkalmazott akkor részesül az (1) bekezdés b)-h) pontokban felsorolt nyugellátásban, amikor a nyugellátást kérelmére megállapították.

(3) A közalkalmazott köteles tájékoztatni a munkáltatót, ha az (1) bekezdés hatálya alá esik.”

3) Tekintettel arra, hogy a prémium programban való részvétel második igen fontos feltétele az előrehozott öregségi nyugdíjra vagy öregségi nyugdíjra való jogosultsághoz kapcsolódik, elengedhetetlen e szabályok ismerete.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló **1997. évi LXXXI. törvény** (Tny.) 6. § (1) bekezdése kimondja, hogy a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben saját jogú nyugellátások:

- az öregségi nyugdíj,
- rokkantsági nyugdíj,
- a baleseti rokkantsági nyugdíj

A Tny. II. fejezete egységesen az öregségi nyugdíj cím alatt tárgyalja az öregségi teljes nyugdíj, a kordedvezményes nyugdíj, az előrehozott öregségi nyugdíj és a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj feltételrendszerét.

A prémiumévek programról szóló törvény alkalmazásához mi most csak a munkavállalóra irányadó öregségi teljes nyugdíjjal, az előrehozott öregségi nyugdíjjal és a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjjal kapcsolatos ismereteket elevenítjük fel.

3.1. A 2009. 01. 01. napja előtt érvényes szabályok:

3.1.1.) Tny. 7. §-a szerint:

Az öregségi teljes nyugdíjra az jogosult, aki betöltötte a 62. életévét és legalább húsz év szolgálati időt szerzett.

Ettől eltérően:

a) Az 1943-ban született nők az 58.; az 1944-ben születettek az 59.; az 1945-ben születettek a 60.; az 1946-ban születettek pedig a 61. életévük betöltése után jogosultak öregségi teljes nyugdíjra, ha addig legalább húsz év szolgálati időt szereztek.

b) A férfiak 62. életévük betöltésekor jogosultak öregségi teljes nyugdíjra, ha addig rendelkeznek legalább húsz év szolgálati idővel.

2008. december 31-ig igénybe vehetik az öregségi résznyugdíjat azok, akik betöltötték a rájuk irányadó nyugdíjkorhatárt, és ekkor rendelkeznek legalább 15 év szolgálati idővel.

3.1.2.) Az előrehozott öregségi nyugdíj igénybevételének szabályait a Tny. 9. 11/A. §-ában találhatjuk.

a) Az előrehozott öregségi nyugdíjra a nők az irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt megelőző 5 évvel, de legkorábban az 55. életévük betöltésétől.

b) A férfiak pedig a 60. életévüktől jogosultak, ha addig a szükséges szolgálati időt megszerezték.

Az előrehozott öregségi nyugdíj megállapításánál 2008. december 31-ig az úgynevezett gyermekkedvezmény is számításba vehető.

A saját vagy legalább 10 éven át nevelt gyermekek után gyermekeként egy-egy év szolgálati idővel, de maximum három évvel pótolható az előrehozott öregségi nyugdíj igénybevételéhez előírt szolgálati idő hiánya. A tartósan beteg, illetve fogyatékosnak minősülő gyermek után gyermekeként másfél év a kedvezmény, és nem érvényes a hároméves korlát.

Az előrehozott öregségi nyugdíj összegének megállapításánál a tényleges szolgálati idő után járó mértékkel számolnak, a gyermekkedvezmény évei az előírt szolgálati időhöz szükséges hiányt pótolják, hogy ne csökkentett összegben állapítsák meg a nyugdíjat.

3.1.3.) A csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra vonatkozó szabályokat a Tny. 10., 11/A §-ai tartalmazzák.

Csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra az jogosult, aki betöltötte az előrehozott öregségi nyugdíjhoz szükséges életkort, és legfeljebb öt éve hiányzik a születése éve szerint meghatározott szolgálati idejéből.

A csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultság megállapításakor a határozott idejű rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj folyósítási ideje is szolgálati időnek számít.

3.2. A 2008. december 31-ét követő időponttól megállapításra kerülő öregségi nyugdíj esetében az alábbi feltételeket szabja meg a Tny. 18. §-a.

a) Öregségi teljes nyugdíjra továbbra is az jogosult, aki betöltötte a 62. életévét és legalább húsz év szolgálati idővel rendelkezik.

b) Az előrehozott öregségi nyugdíjat a nők és a férfiak azonos feltételekkel vehetik igénybe, még pedig be kell tölteniük az 59. életévét és legalább 40 év szolgálati idővel kell rendelkezniük.

c) Csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra akkor jogosultak, ha betöltötték az 59. életévüket és legalább 37 év szolgálati időt szereztek.

Az ismertetett rendelkezések alapján a munkáltatók – remélhetőleg – meg tudják már állapítani, hogy az a közalkalmazott, akinek közalkalmazotti jogviszonyát felmentéssel meg kívánják szüntetni, jogosult-e a prémiumévek programban való részvétellel, vagy sem.

A biztonságosabb jogalkalmazást az alábbi példák közreadásával kívánjuk segíteni:

Példák:

1. 1951. 05. 15.-én született nő

- Öregségi nyugdíjjogosultságának feltétele a 62. életév betöltése (2013. 05. 15.) és legalább 20 év szolgálati idő.

- Előrehozott öregségi nyugdíjjogosultságának feltétele az 57. életév betöltése (2008. 05. 15.) és legalább 38 év szolgálati idő.

A prémiumévek programban való részvétellel tehát legfeljebb 2005. 05. 15-től jogosult, feltéve, ha ekkor legalább 35 év szolgálati idővel, illetve ebből 25 év közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkezik.

Ha a kolléganőnek az 54. életéve betöltésekor 35 év szolgálati időnél kevesebb szolgálati ideje van, a részvételre a programban nem jogosult, következésképpen azt részére fel sem kell ajánlani.

2. 1948. 11. 03.-án született férfi

- Öregségi nyugdíjjogosultságának feltétele a 62. életév betöltése (2010. 11. 03.) és legalább 20 év szolgálati idő.

- Előrehozott öregségi nyugdíjjogosultságának feltétele a 60. életév betöltése (2008. 11. 03.) és legalább 38 év szolgálati idő.

A prémiumévek programban való részvételre legfeljebb 2005. 11. 03-tól jogosult, feltéve, hogy ekkor legalább 35 év szolgálati ideje van, és ezen belül 25 év közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkezik.

3. 1948. 12. 15.-én született nő

- Öregségi nyugdíjjogosultságának feltétele a 62. életév betöltése (2010. 12. 15.) és legalább 20 év szolgálati idő megléte.

- Előrehozott öregségi nyugdíjjogosultságának feltétele az 57. életév betöltése (2005. 12. 15.) és legalább 38 év szolgálati idő.

Amennyiben tehát felmentésére ezen időpont előtt kerülne sor a prémiumévek programban való részvételre a törvény hatálybalépésétől – 2005. 01. 01-től – jogosult, tehát azt részére fel kell ajánlani.

4. Az 1946. 11. 07-én született nő 56 évesen (2002. 11. 07.) nem volt jogosult előrehozott öregségi nyugdíj igénybevételére, mert az előírt szolgálati idővel nem rendelkezett, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjat nem vett igénybe. A szükséges szolgálati időt a reá irányadó nyugdíjkorhatár (61. év 2007. 11. 07.) betöltéséig sem tudja megszerezni, tehát előrehozott öregségi nyugdíjra változatlanul nem jogosult.

A tv. 3. § (1) a) pontjának második fordulata alapján azonban jogosult a prémiumévek programjában való részvételre az öregségi nyugdíj-jogosultsága (2007. 11. 07.) előtt legfeljebb 3 évvel - 2004. 11. 07-től -, ha legalább 25 év közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkezik.

5.

a) 1954. 03. 20-án született **nő**

- Öregségi teljes nyugdíjjogosultságának feltétele a 62. életév betöltése (2016. 03. 20.) és legalább 20 év szolgálati idő.

- Előrehozott öregségi nyugdíj igénybevételére akkor jogosult, ha betöltötte az 59. életévét (2013. 03. 20.) és akkor legalább 40 év szolgálati ideje lesz.

Prémiumévek program igénybevételére 2010. 03. 20-tól válik jogosulttá, feltéve, hogy ekkor legalább 37 év szolgálati idővel, illetve azon belül 25 év közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkezik.

b) Ugyanezen szabályok irányadóak az azonos feltételekkel rendelkező **férfi** közalkalmazottakra is.

III.

Abban az esetben, ha a munkáltató teljes bizonyossággal meggyőződött arról, hogy a felmenteni kívánt közalkalmazott jogosult a prémiumévek programban való részvételre a következő eljárást kell követnie:

PP.tv. 3. § (2)-(4) bekezdése:

(2) A prémiumévek programban történő részvételhez történő hozzájárulással egyidejűleg a közalkalmazott magasabb vezető, illetve vezető beosztása, valamint a köztisztviselő és az ügykezelő vezető megbízása megszűnik.

(3) A munkáltató

a) köteles az (1) bekezdés c) pontjában foglaltak esetén írásban felajánlani a programban való részvétel (1) bekezdés a)-b) pontjában szereplő feltételeivel rendelkező érintett számára a prémiumévek programban való részvétel lehetőségét, egyúttal tájékoztatni őt a program szabályairól,

b) a programban részt vevő a felajánlás kézhezvételétől számított 14 napon belül írásban megadott hozzájárulása esetén gondoskodik a kinevezés közös megegyezéssel történő módosításáról.

(4) A programban részt vevő személyét érintő elháríthatatlan akadály esetén a (3) bekezdés b) pontjában meghatározott határidőt az akadályoztatás megszűnésétől kell számítani.

IV.

PP.tv. 4. § (1) A 3. § (1) bekezdés d) pontja szerinti határozott időre szóló foglalkoztatásra irányuló jogviszony nem szüntethető meg felmentéssel, a 3. § (1) bekezdés c) pontjában szereplő okból. A foglalkoztatásra irányuló jogviszonyra vonatkozó jogszabályokban foglaltakon túl a jogviszony megszűnik továbbá

a) a programban részt vevő előrehozott öregségi, illetőleg öregségi nyugdíjra való jogosultsága feltételeinek megszerzésével, vagy csökkentett összegű előrehozott öregségi, rokkantsági, illetve baleseti rokkantsági nyugdíj részére történő megállapításával, vagy

b) új munkaviszony, közalkalmazotti, közszolgálati jogviszony létesítésével.

(2) A programban részt vevő munkakörrel nem rendelkezik, azonban a 3. § (1) bekezdés d) pontja szerint fennálló jogviszony időtartama alatt a munkáltatója által igényelt, hetente – munkaidőkeret alkalmazása esetén a munkaidőkeret átlagában – legfeljebb 12 óra időtartamú iskolai végzettségének és képzettségének megfelelő munkát köteles a munkáltató erre irányuló, a munkaidő-beosztás közlésére vonatkozó szabályok szerint megadott utasítása esetén elvégezni. A programban részt vevő számára a munkavégzés elrendelése aránytalan sérelmet nem okozhat, számára rendkívüli munkavégzés – baleset, elemi csapás vagy súlyos kár, továbbá az életét, egészségét, testi épségét fenyegető közvetlen és súlyos veszély

megelőzése, illetőleg elhárítása érdekében szükséges rendkívüli munkavégzés kivételével – nem rendelhető el.

(3) A munkáltató a munkavégzésre nem adhat utasítást naptári évenként legfeljebb két olyan időtartamra vonatkozóan, melyek együttes mértéke a programban részt vevőnek a prémiumévek programba történő belépését közvetlenül megelőző évi rendes szabadságának felel meg. Ha a prémiumévek programban történő részvétel év közben kezdődik vagy szűnik meg, a programban részt vevő részére ezen idő arányos része jár. A munkáltató legkésőbb a programba történő belépését követő tizenöt napon belül, illetőleg minden év január 15-ig felhívja a programban részt vevő figyelmét erre a jogosultságra. A programban részt vevő az igénybevételt megelőzően legalább tizenöt nappal jelzi a munkáltatónak ezen időszakok kezdő időpontját és időtartamát.

(4) A programban részt vevő havonta a korábbi illetménye hatvan százalékának megfelelő mértékű juttatásban részesül.

(5) A programban részt vevő foglalkoztatásra irányuló jogviszonyára a Ktv., a Kjt., illetőleg az Mt. rendelkezéseit – az illetmény- és előmeneteli rendszerre vonatkozó szabályok kivételével – megfelelően alkalmazni kell. A programban részt vevő számára foglalkoztatásra irányuló jogviszonya alapján járó természetbeni étkezés vagy étkezési hozzájárulás harminc százaléka illeti meg. A jubileumi jutalomra való jogosultság tekintetében a programban való részvétellel összefüggésben foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban töltött ideje jogszerző időnek számít, a jubileumi jutalom összegét a (4) bekezdésben meghatározott juttatás alapulvételével kell megállapítani. Ahol a foglalkoztatási jogviszonyra vonatkozó szabályok távolléti díj, illetmény vagy azokon alapuló juttatás fizetését írják elő, a programban részt vevőt a (3) bekezdésben meghatározott juttatás illeti meg, melynek kifizetésére az illetmény kifizetésének szabályait kell megfelelően alkalmazni.

(6) Amennyiben a programban részt vevő részére átlagkeresetet kell fizetni, a Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 152. §-át kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy munkabéren a (3) bekezdésben meghatározott juttatást is érteni kell.

(7) A rendes szabadságra és a betegszabadságra vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

a) a szabadságot a (2) bekezdés szerinti, a programban részt vevő által meghatározott időtartam igénybevételével kiadottnak kell tekinteni;

b) betegszabadságra a programban részt vevő akkor jogosult, ha a (2) bekezdés alapján munkavégzési kötelezettsége áll fenn.

(8) Amennyiben a programban részt vevő legkésőbb a program 24. hónapjára járó juttatásának kifizetését megelőzően a Munka törvénykönyve hatálya alá tartozó munkaviszonyt létesít – ide nem értve a Ktv. hatálya alá tartozó szervvel, illetőleg a legalább 50%-os állami, önkormányzati részesedéssel működő nonprofit szervezettel létesített munkaviszonyt –, a 24. hónapig hátralévő időre járó juttatást, de legfeljebb a prémiumévek programba történő belépés időpontjában őt megillető felmentési időből a munkavégzés alóli mentesítés időtartamára járó díjazás és végkielégítés együttes összegét a részére legkésőbb a foglalkoztatási jogviszony megszűnésekor ki kell fizetni.

A programban való részvétel során az érintett közalkalmazotti jogviszonyban áll, azonban annak feltételei eltérnek a Kjt. általános szabályai-ban megfogalmazottaktól. A lényeges eltérési pontok közé tartozik:

- a jogviszony határozott idejűsége [4. § (1) bek.],
- megszűnésének jogcímei (ideértve egyfelől az elhelyezkedést, másfelől a nyugdíjjogosultságot: az öregségi nyugdíj szempontjából természetesen figyelembeveendő a korkedvezményt is [4. § (1) bek. a)-b) pont]),
- egy nem teljes munkakört feltételező, esetileg felmerülő feladatok ellátásának kötelezettsége [4. § (2) bek.],
- ezért cserében pedig – az időarányosság elvében foglaltaknál kedvezőbb, a korábbi díjazás 60%-ának megfelelő mértékű – juttatás [4. § (4) bek.], amely ezen időszak alatt egységesen megilleti a programban részt vevőt.
- A törvény rendezi az egyéb juttatásokra való jogosultsággal [4. § (5)-(6) bek.],
- továbbá a szabadsággal, betegszabadsággal [4. § (3) bek. és (7) bek.] összefüggő kérdéseket is.
- Amennyiben a programban részt vevő legkésőbb a program 24. hónapjára járó juttatásának kifizetését megelőzően nem a közzsférába tartozó munkáltatóval létesít munkaviszonyt, plusz juttatás is megilleti [4. § (8) bek.].

- rendkívüli munkavégzés elrendelésének tilalma [4. § (2) bek.].

A közalkalmazottnak egyértelműen tudnia kell:

- A programban való részvétel idején esedékessé váló jubileumi jutalom mértéke a 60%-os illetmény,
- A távolléti díj, átlagkereset számításának alapja a 60%-os illetmény.
- Felmentési időre, végkielégítésre csak abban az esetben jogosult, ha a program 24. hónapjára járó juttatásának kifizetését megelőzően nem a közszférába tartozó munkáltatóval létesít munkaviszonyt.

V.

Hatálybalépés

7. § (1)-(3) bek. E törvény 2005. január 1-jén lép hatályba.

(2) E törvény alapján a prémiumévek programba történő belépésre, illetve a különleges foglalkoztatási állományba helyezésre 2005. január 1.–2006. december 31. között kerülhet sor.

(3) Az e törvény hatályba lépésének napján felmentési idejét töltő, az e törvény 1. §-ában meghatározott, a 3. § (1) bekezdés a)-b) pontjában szereplő feltételeknek ezen időpontban megfelelő köztisztviselő, ügykezelő, közalkalmazott, illetve munkavállaló – feltéve, hogy felmentésére a 3. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt okból került sor – számára a munkáltató a felmentési idő lejártáig, de legkésőbb e törvény hatályba lépésétől számított 14 napon belül köteles felajánlani a prémiumévek programba történő részvételt, illetve a különleges foglalkoztatási állomány igénybevételét. Amennyiben az érintett az ajánlattételtől számított 14 napon belül, de legkésőbb a felmentési idő lejártáig a programban történő részvétel elfogadása, illetőleg a foglalkoztatási állomány mellett dönt, a munkáltató a felmentést visszavonja, és gondoskodik e törvény szabályainak alkalmazásával a kinevezés módosításáról. Ebben az esetben az érintett a felmentésre tekintettel részére kifizetett végkielégítés, valamint – a munkavégzés alóli mentesítés esetén – a programban való részvétel, illetőleg a különleges foglalkoztatási állományba helyezés elfogadásától a felmentési idő lejártáig járó átlagkereset összegét 8 napon belül a munkáltató számára köteles megfizetni.

VI.

A törvény hatálybalépésével módosuló jogszabályok

9. § (1) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Kjt. 21. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Közalkalmazotti jogviszony – ha törvény eltérően nem rendelkezik – helyettesítés céljából vagy meghatározott munka elvégzésére, illetve feladat ellátására határozott időre történő kinevezéssel is létesíthető. A Munka törvénykönyve 79. §-ának (5) bekezdésében foglalt korlátozás alól a miniszter eltérést engedélyezhet. Ezen túlmenően a határozatlan időre szóló közalkalmazotti jogviszony határozott idejűvé módosítandó, ha a közalkalmazott prémiumévek programban történő részvételéhez hozzájárul.”

(2) A Kjt. 25. § (1) bekezdése a következő új e) ponttal egészül ki, egyúttal a d) pont végén lévő írásjel pontosvesszővé változik:

[25. § (1) A közalkalmazotti jogviszony megszűnik:]

„e) a prémiumévek programban történő részvétel esetén az erre vonatkozó külön törvény szabályai szerint.”

Sajnálatos érdekességgé hívjuk fel a figyelmet arra, hogy a Kjt. 25.§.(1). bekezdésének – feltehetően a két külön jogszabályban történt módosítás miatt – két e. pontja van:

- A 2005. évi költségvetésről szóló CXXXV. 87.§-ával megállapított, (megszűnik a közalkalmazotti jogviszony a 65. életév betöltésével),
- és a jelenleg tárgyalt törvény 9.§.(2). bekezdésével megállapított e. pontok.

Tekintettel arra, hogy mindkét törvény kihirdetésre került a sorrendet illető módosítást a törvényhozók csak egy újabb törvényben tudják végrehajtani.

10. § E törvény hatálybalépésével egyidejűleg társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 22. §-a (2) bekezdésének felvezető szövege, valamint a) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(2) Az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset meghatározásánál a munkanélküli járadék, a nyugdíj előtti munkanélküli segély, az álláskeresőt ösztönző juttatás, a keresetpótló juttatás, a gyermekgondozási segély, nyugdíjjárulék-köteles szociális ellátások (gyermeknevelési támogatás, ápolási díj) a külön jogszabály szerinti prémiumévek program, illetőleg a különleges foglalkoztatási állomány keretében járó juttatás összegét, valamint a felsorolt ellátások folyósításának időtartam alatti biztosítással járó jogviszonyból származó jövedelmet (keresetet) – a kifizetésük (folyósításuk) időpontjától függetlenül – figyelmen kívül kell hagyni. Ha az igénylőre kedvezőbb,

a) a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, az ápolási díj, a munkanélküli járadék, a nyugdíj előtti munkanélküli segély, az álláskeresőt ösztönző juttatás, a keresetpótló juttatás, a külön jogszabály szerint prémiumévek program, illetőleg a különleges foglalkoztatási állomány keretében járó juttatás összegét,”

[kell keresetként figyelembe venni.]

11. § E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 24. §-a (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„24. § (1) A foglalkoztatott a 19. § (2) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott nyugdíjjárulékot és a 19. § (3) bekezdésében meghatározott egészségbiztosítási járulékot fizet. A nyugdíj- és egészségbiztosítási járulék alapja a társadalombiztosítási járulék alapját képező jövedelem. A foglalkoztatott az Szja. tv. 69. §-a szerinti természetbeni juttatás értéke után nyugdíjjárulékot és egészségbiztosítási járulékot nem fizet. A foglalkoztatott nem fizet egészségbiztosítási járulékot a jubileumi jutalom, a végkielégítés, az újrakezdési támogatás, a titoktartási (hallgatási díj), a szabadságmegváltás jogcímen kifizetett juttatás, a külön jogszabály szerinti prémiumévek program, illetőleg a különleges foglalkoztatási állomány keretében járó juttatás, és a határozott időtartamú jogviszony megszüntetése esetén a Munka törvénykönyve 88. § (2) bekezdése alapján kifizetett összeg után.”

Igyekezünk a jogalkotók számára feltehetően könnyen, ámde a nem jogi végzettségű intézményvezetők és közalkalmazotti munkavállalók számára nehezebben érthető jogszabályok magyarázatával a problémamentes jogalkalmazást segíteni. Reméljük, hozzájárultunk ahhoz, hogy a munkavállalók a prémiumévek programban való részvételről tájékozottan döntsenek.

Kérjük szakszervezeti tisztségviselőinket, tanulmányozzák tájékoztatásunkat, és a jogszabályt, érintett szakszervezeti tagjainkat megfelelően készítsék fel.

Horváth Erzsébet szakértő és
dr. Selmeciné dr. Csordás Mária vezető jogtanácsos

„Jéé ! Ez csak a táblán fog! A kezem tiszta marad”

2004 júniusától került forgalomba Magyarországon a pormentes, öntött, szögletes krétacsatlád, mely 100 db-os fehér, 6-12-100 db-os színes kiserelésben kapható. A termék a rendkívüli környezet- és egészségbiztonság voltának köszönhetően várhatóan nagy sikert fog aratni a tanárok és diákok körében. Nincs többé krétporral küszködő nebuló és állandóan fehér kezű nevelő! A terméket keresse a Timex Pen Kft-nél, 2600 Vác, Vásár u. 1.; tel.: 06-30-9330-319, illetve nagykereskedő partnereinknél.

Megnevezés	Bruttó ára
Pormentes színes szögletes cseh kréta 12 szál/doboz	240,-
Pormentes fehér szögletes cseh kréta 100 szál/doboz	480,-
Fehér szögletes kréta 100 szál/doboz	240,-
Színes szögletes kréta 12 szál/doboz	60,-
Színes szögletes kréta 100 szál/doboz	360,-
Fehér kerek kréta 12 szál/doboz	30,-

A kiszállítás bruttó 4 800,- ft-os megrendeléstől ingyenes!!!